

ЧЫРВОНАЯ БЕЛАРУСЬ

ЦАНА

15

КАП.

N 4

ПАСЬЛЯ ЗДНЯТКАУ.

ФОТО ЁЛ. СЕМЯНЯКІ.

52a/2288

руб.

тысячи
на
тысячи—
уже
атри-
русь"

русь"

50 к.
75 к.
15 к.

1 я"

10 руб.
5 руб.
3 руб.
1 руб.

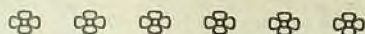
музыка № 100

ПАДПІСВАЙЦЕСЯ на 1930 **МАЛАДНЯК**

НА ШТОМЕСЯЧНЫ
ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКІ
І ГРАМАДЗКА-ПОЛІТЫЧНЫ ЧАСОПІС

ГОД

8-мі ГОД ВИДАНЬНЯ

ОРГАН БЕЛАРУСКОЙ АСОЦЫАЦЫІ
ПРОЛЕТАРСКІХ ПІСЬМЕНЬНІКАЎ

„МАЛАДНЯК“ зьяўляецца баявым часопісам у змаганні за пролетарскую літаратуру

„МАЛАДНЯК“ на сваіх старонках будзе і надалей рашуча праводзіць цвёрдую пролетарскую лінію ў галіне літаратуры, рашуча змагацца са ўсялякімі хістаньнямі і ўхіламі, са шкоднымі тэндэнцыямі і варожымі праявамі ў літаратуры

„МАЛАДНЯК“ будзе даваць аддзел сатыры і гумару (шаржы, пародыі, літаратурныя гумарэскі і фэльетоны)

„МАЛАДНЯК“ у 1930 годзе дасьць сваім падпісчыкам лепшыя ўзоры пролетарскай літаратуры (романы, апавесці, поэмы, вершы, драм. творы)

„МАЛАДНЯК“ у 1930 годзе зьмяшчае шэраг артыкулаў па пытаннях пролетарскага мастацтва і творчых дасягненьнях беларускай пролетарскай літаратуры, а таксама літаратуры братніх рэспублік

У **„МАЛАДНЯКУ“** будзе давацца багаты аддзел бібліяграфіі і хронікі культурнага жыцця як БССР, гэтак і іншых рэспублік

У часопісу бяруць удзел лепшыя сілы пролетарскай літаратуры і марксыцкай крытыкі

Кожная партыйная і комсамольская ячэйка, клубная бібліятэка, чырвоны куток фабрыкі і заводу, нардом, хата-чытальня, школа, літгурток—ПАВІННЫ ВЫПІСАЦЬ ЧАСОПІС „МАЛАДНЯК“ ■ Рабочы, селянін, настаўнік, студэнт, кожны, хто цікавіцца пытаннямі літаратуры і мастацтва, ВЫПІСВАЙЦЕ І ЧЫТАЙЦЕ ЧАСОПІС „МАЛАДНЯК“ ■ У 1930 годзе ЧАСОПІС БУДЗЕ ВЫХОДЗІЦЬ РЭГУЛЯРНА КОЖНЫ МЕСЯЦ НА 10 АРКУШАХ.

УМОВЫ ПАДПІСКІ:

На год	На 6 м-цаў	На 3 м-ца	На 1 м-ц	ЦАНА У РОЗЬНІЧНЫМ ПРОДАЖУ
3	1	60	90	30

40 к.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА: ва ўсіх паштовых аддзяленьнях, агенцтвах, ва ўсіх кнігарнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва, усімі аддзяленьнямі „Правда“ і спэцыяльнымі ўпаўнаважанымі Выдавецтва „Чырвоная Зьмена“.

ПАДПІСКУ МОЖНА ПАСЫЛАЦЬ у Выдавецтва „Чырвоная Зьмена“ па адрасу: гор. Менск, Комсамольская, 25, або непасрэдна па адрасу рэдакцыі: г. Менск, Савецкая, 68, Дом Пісьменьніка, рэдакцыі „Маладняк“—тэл. 8-77.

ЛЕПШАЯ РЕКЛАМА

У АДЗІНЫМ У БССР—ДВОХТЫДНЁВЫМ ІЛЮСТРАВАНЫМ ЧАСОПІСУ „ЧЫРВОНАЯ БЕЛАРУСЬ“

ДЗЕСЯТКІ ТЫСЯЧ ПРАЦОЎНЫХ ЧЫТАЮЦЬ „ЧЫРВОНУЮ БЕЛАРУСЬ“

ОРГАЊЗАЦЫЯМ СКІДКА. ЗВАНЕЦЕ ПА ТЭЛЕФОНАМ №№ 17-12, 7-41
І ДА ВАС БУДЗЕ ВЫСЛАНЫ ПРАЦАЎНІК ДЛЯ ПРЫЁМУ АБВЕСТКІ

ЗЬМЯШЧЭНЬНЕ АБВЕСТКІ **ГАРАНТУЕ ПОЎНЫ ПОСЬПЕХ**
У ЧЫРВОНОЙ БЕЛАРУСІ

Чырвоная Беларусь

Пролетары ўсіх краін, алучайцеся!

25 лютага 1930

№ 4

АДРАС РЕДАКЦЫІ:
МЕНСК, САВЕЦКАЯ, 79

Слухаюць радыё

Фота С. Грына

НЯСТРЫМНАЕ

Эскіз ПЛАТОНА ГАЛАВЧА

Малюнкi Вал. Волкава

МУЛКА стаіць калёнамі на цвёрдым таку. Нююць ногі. Клемс сеў на варотніцу, выцяг перад сабою ногі, веялку кінуў на мякіну.

Управа, каля ног, кучка нязьвёянага яшчэ жыта. Каля ног уперадзе невялікім паўкругам мякіна, а далей, таксама паўкругам, чыстае жытняе зерне. Зерне лягло густа і ад таго, што чыстае яно, здаецца вельмі буйным.

Клемс узяў жменю нязьвёянага жыта, пачаў перасыпаць яго з далоні на далонь і здуваць, як перасыпае, мякіну. Мякіна зьлітае ў бок, а на далоні застаюцца чыстыя сухія зерні. Ён пашчупаў зерні пальцамі, паважыў іх на руцэ і сыпануў у зьвёянае. Зерні забраскалі і зьніклі ў кучы.

Пудоў каля дваццаці набярэцца... добры хлеб...—падумаў Клемс. Псыдзеў яшчэ колькі хвілін моўчкі, блудзячы позіркамі па нукатаму чыстаму зерню.

А ішч тады яго ў адзін засек ссыпаць трэ́ будзе, у адзін засек...

Зноў падгарнуў пад сябе ногі, падгроб пад калены мякіны і пачаў веяць. Ад веялкі далёка адлятала і клалася паўкругам, як махаў рукою, чыстае зерне. Уперадзе перад ім папаху слаба ў паўкруг мякіна.

У хату Клемс прыйшоў з гумна позна. Жонка сказала нешта вельмі насустрэч яму і хутка паставіла на стол страву. Ад таго, што зьвёяна жыта і ад таго, што цёпла ў хаце, у Клемса быў добры настрой.

Пасья вячэры ён вышаў напаліць каня. Падклаў каню ў ясьлі сьвежага сена. Калі клаў сена, конь усунуў галаву ў ясьлі і, разгортваючы галавой сена, шукаў у ім смачнейшых каліў. Не знайшоўшы, пачаў церціся галавой аб руку гаспадара. Клемс пахлопаў далоньню каня па падбародзьдзю, правёў рукою па яго шыі пад грывай.

Да ішч і нябе, брат, тады ў адну кучу...

Конь на словы гаспадара зафыркаў, узяў губамі некалькі каліў сена і пачаў жаваць яго.

Калі Клемс зьвярнуўся ў хату, жонка была на печы, клалася спаць. Ён расправуўся, сеў на лаўцы насупроць печы і пачаў разважаць. Захацелася пагутарыць з жонкай.

— Гэта-ж прыважджаў зноў той...

Жонка пазірае моўчкі.

— Яй бо...

— Чаго яго носіць?

— Хоча ўсё-ткі ўламаць нашых.

— Так і ўломіць! Хай пачакае трошкі... І для каго ён стараецца толькі.

Старая пачынала злаваць. Клемс як скінуў адзін бот, так і сядзеў, не разматваючы анучы.

— Для сябе стараецца, для людзей... І ўламае. Ты думаеш не?

— А хто ета пойдзе?

— Людзі пойдучь. Чаму не пайсці?

— Можна і ты вась пойдзеш? Га?

— А хіба я горшы за другіх? Я вась і думаў... Мы сёння з Яўсеям рабіліся. Можна і пайсці. І Тодар бы пайшоў, і Раман, і Арцём...

Жонка насыцэражылася.

— І ты з ім у куняні?.. Здурнеў вась!.. Чаму разумныя людзі ня йдуць? Няхось Пятро ды Сузон ня пойдучь...

— Іх і ня прымуць, хоць-бы і хацелі.

— Ня прымуць! А ты і рад, што нябе прымуць. Кожнага дурня прымуць, абы йшоў...

Яна села на печы, зьвёсла на запечак ногі.

— Розуму недзе набраўся, пойдзе ўжо... Табе, канечна, першым лезьці ў гэта, ня ведаючы што будзе. Век свой ты так.

Як што,—дык ён наперад: я тут, мяне! Асэсар ты такі... Пайдзі. пад'ясі вась хлеба там, можа, дась бог, паспытаўшы назад зьвер, нешся... Паспрабуеш як гэта кішкі сьвіняы мэтрамі дзеляць"... Ідзі...

— Ды чаго ты разыйшлася? Які гэта дурань кішкі дзяліў? Можна яшчэ і вас там дзяліць будучь, у каго жонкі няма?..

— А мо' й не? А што людзі кажучь, паслухай!

— У-у, што-б цябе з людзьмі такімі...

А старая ня сыцхала. Раззлаваная яна хутка сыпала словамі.

— Дабро ўбачылі, рады, што іх просіць туды нейкі чорт лазаты. А чаму ён сам ня йдзе? Сам толькі езьдзіць ды ў а-варвае. Хай бы-ж самі такія камісары раней ішлі, хай бы-ж у горадзе рэней котэктавы рабілі, дык не, яны з мужыкоў усе хочучь... Пайдзі вась, здурней на старасьці...

Клемс усё так-жа сядзеў з адной разугай нагою. Добры настрой зьнік, як яго й ня было. Зьявілася злосьць на жонку.

— Вась намалода, каб табе язык прысох! І чаго ты толькі бурчыш? Захочу—пайду і цябе ня спытаю...

— Не спытаеш? А ці я часьніца ў двэрэ?

— Я табе такую чась задам, што і месца ня зной. Зае ш... Пятро ёй хеўра...

— А табе Арцём...

— Маўчы! А то ботам кіну!..

— Дык і ты-ж маўчы, мурмоць стары, ня думай, што т-р-з умней за ўсіх!..

Клемс правіў на назе анучу і зноў абуў бот. Потым узяў кажух і не расправуючыся лёг на лаўцы тварам да сьцяны.

Гэта быў трэці сход пад рад. І з кожным сходам упарцей людзі. Калі на першым сходзе Бязьмежны зрабіў даклад, сход маўчаў. Ніхто нічога ня пытаў, ніхто не прэчыў і не згаджаўся. Гэта спалохла. Баяўся, што нічога ня выйдзе.

— Раз маўчаць, значыць ня згодзяцца!—падумаў ён. Але парашу пакакаць. Скруціў папяросу і вышаў на ганак пакурыць. Усёгд вышаў немалоды ўжо мужчына і таксама закурыў. У хаце ўзьнімаўся гоман.

— Угавэрваеце, таварыш, усе?..

— А што?

— Ды, як сказаць... Страшнавата трохі. Мы думалі ўжо пра гэта, раней яшчэ думалі... Каб хто першы пайшоў, ці як...

— Чаму каб хто? А сам ты, дзядзька, чаму ня хочаш першым? Разьмі яшчэ каго і пайдзі...

— Я ня супроць, але першым, гэта брат ня наша... ніколі я ня бачыў. А тут наслухоўца на людзях рознага і сра-шаць яшчэ...

Бязьмежны зьвярнуўся ў хату. Як толькі ён зайшоў за стол, гамонка ў хаце сыцхла. Тады ён парашуў, што трэба будзе прыехаць яшчэ.

— Дык што-ж гэта маўчыць? Га?

— А чаго гаварыць,—азваўся нехта.—Ты пагаварыў, а мы—паслухалі

— Дык мо' падумаем да другога сходу, калі так?..

— Да ўжэ-ж, падумаем,—загуў сход.

— Думалі ўжо й да гэтага,—азваўся мужчына, які разам курыў на ганку.

Хутка сход разыйшоўся. А ў другі раз сход пачаўся з гарачых спрэчак. Як увайшоў у школу Бязьмежны, сяляне спрачаліся

пайж сабою. Але як сказаў ён колькі слоў, дык становіцца змянілася. Сход пачаў спрачацца з ім. Гавораць ад сходу, спрачаюцца, двое: Клемс і Яўсей. А сход згаджаецца, дапаўняе, растлумачвае. Амаль поўная ноч прайшла ў спрэчках і паехаў Бязмежны зноў ні з чым, хаця ўжо ведаў, што справа выйдзе.

Гэты сход, трэці, пачаўся таксама са спрэчак. Але спрэчкі былі яшчэ больш гарачыя. Бязмежны па спрэчках адчуваў, што сход нібы абараняецца, нібы яго вось-вось ужо ў колектыў уключаюць і дагаджаюць, што сход перажывае момант, які вырашыць яго, Бязмежнага, перамогу. Спрэчкі ўжо йдуць і ў самым сходзе, спрэчаюцца і з агрономам, які прыехаў.

Бязмежны ў перапынках між спрэчак піша на паперках заявы для сялян аб прэме ў колектыў. Агроном пазірае на заявы і смяецца:

- Дарэмна пішаце толькі, ня пойдучь яны...
- А я кажу, што пойдучь, сёння-ж пойдучь, і ўсёй вёскай.
- Ня веру я...
- Пабачым...

А спрэчкі ня сыхіваюць. У самым сходзе яны цяпер ужо. Аднекуль з кута крычыць у бок стала нейчы голас:

— Ты, таварыш, сам запішыся, камісараў сваіх гаралзкіх запішы, а то добра з портфэлямі ды пэнсіям максымальнай за колектывы крычаць!..

— А мы пабачым, ды ўсёле! — падтрымаў другі голас.

У дзвё гадзіны ночы Бязмежны пацёгся за сталом, выкінуўшы ў бакі рукі, узняўся.

— Дык мо' годзе ўжо, грамадзяне, зробім, каб мне больш ня ездзіць да вас з угаворамі? А?

Выступіў наперад пасья гэтах слоў Клемс.

— Так, годзе. Што яно будзе, тое будзе. Але горай яч было, ня будзе, бачым па ўсяму гэта. А калі горай — разойдземся, самі робім, самі й разбурыць зможам. Але я не да таго кажу, каб разбураць. Рабіць, дык каб назаўсёды...

Ён зняў шапку, хацеў перахрысьціцца на абразы, але сустрэўся вачэй з Бязмежным і працягнуў руку за алоўкам.

— Давай мне паперку.

На заяве, дзе паказаў пальцам Бязмежны, Клемс паставіў алоўкам тры касыя крыжыкі.

— Я сам хачу запісацца, каб ня йсці назад, калі што.

І абярнуўся на хату да Аўсея:

— Ізі, кум, пішыся...

Да стала падпішоў Яўсей, зняў шапку і хуценька два разы перахрысьціўся, а на заяве вывеў два кружочки:

— А гэта мае будзе...

Як падпісваўся Яўсей, некалькі мужчын і кабет выйшлі з хаты. А ўсе Палошкавічы, шэсьцьдзесят з лішнім двароў, падыходзілі да стала і ставілі пад заявамі подпісы. У хаце стаяў гоман, не зазбраць было, хто што гаварыў. Нехта крычаў ад дзвярэй:

— Іззее, пішыцеся, паспытайце хлеба колектыўскага!.. Крык гэты загубіўся ў гомане непачутым.

А калі ўсе падпісаліся і Бязмежны з радасным тварам сышоў голкай заявы і паклаў іх да пратаколу сходу, сход змоўк, але не разыходзіўся.

— Мо' начальства абярэм сабе, усёроўна ўжо спаць некалі, — азваўся нехта.

— А чаму ён сам ня йдзе? сам толькі ездзіць ды ўга-варвае.

— А мо' другім разам?..

— Цяпер давай! — адгукнуўся сход, — каб адразу ўсё скончыць. Абралі праўленне колектыву. Клемса абралі старшынёю.

— Ды я-ж ня ўмею, што я рабіць там? — парэчыў ён.

— Кіраваць будзеш!

— На работу загалдаць!

— Ня ўмею я. Сыном сваім умею, а ўсім, сялу, ня ўмею... Але скажыце шапку, засунуў яе ў кішэнь армяка і сеў за сталом.

Калі праўленне з Бязмежным села наўкол стала, каб пайсці, што рабіць далей, сход не разыходзіўся, густа абступіў стол і маўчаў, назіраючы за першым пасяджэннем праўлення.

Цяпер усе нібы адпачывалі пасья вялізарнае ношкі, якую перанеслі праз гэтыя дні.

А на дварэ пачынаўся дзень.

На ганку, пацягваючыся пасья будкі, пазяхаў з піскам сабака.

Да каляд чатыры дні.

Апошнюю ноч Клемс ніяк ня мог заснуць. Успамінаў Бязмежнага, момант, калі падпісваў заяву і хацеў перахрысьціцца і нешта вырашаў. А раніцою зняў абразы з кута і паклаў іх у печ спаліць. Калі жоўтыя язычкі полымя забегалі па намасьленых фарбах партрэтаў Ільі прарока і Іверскай божай маперы, ён узняў чапалю і крыху ўзняў іх над полымем, каб хутчэй згарэлі. Папера згарэла хутка, застаўся чорны, нераскіданы попел і палаючыя сухія рамы. Тады ён закінуў чапалю рамы за дровы, каб гарэлі не на вачу, пацёр чапалю попел ад паперы і дунуў на яго. Чорныя кавалачкі згарэўшае паперы ўзняліся і рассыпаліся па палаючых дровах і ў полымі зусім звыклі.

У колектыў — дык якія тут абразы. Аднаго чаго трэба трымацца, — праказаў ён ціха, нібы сам сабе.

Жонка моўчкі таўкла ў ступе сям'я. Пасья пачала замешваць сьвіньням песьці і злосна браскала ччгунамі, конаўкай аб вядро. У вёсцы амаль усе здымалі абразы. Яна гэта ведала і пагэтаму маўчала.

Заставаўся адзін дзень да каляд.

Клемсіха з унукам пайшла ў ток набраць мякіны. Унук Семка, дзесяцігадовы белявы хлапец, стоячы да каленках, напіхаў у мех мякіну і рукою утоптаў там яе. Час ад часу ён узнімаў да твару руку і запыленым рукавом сьвіткі абціраў нос. Клемсіха насыпала свой мех. Яна зірнула на ўнука, узнялася і сваёй рукою абцірла яму нос.

— Замурзаўся ты ўвесь, ня тры носа рукавом, балень будзе...

Семка зірнуў ёй у твар і ўсьміхнуўся і праўеў яшчэ раз рукавом пад носам. Старой захацелася пагутарыць з унукам.

— Вось, Семка, у колектыве й богу не даюць памаліцца, абразы паздымалі ды папалілі... бяз бога ўжо жыцьцем...

Семка ўзняўся, патрос мяшок аб ток, націснуў на яго тулавам.

— А на чорта тыя абразы, бяз іх абыйдземся... Яшчэ тое й з царквою будзе...

І зарагатаў нешта.

Клемсіха як стаяла сагнуўшыся над мякінай, зьбялела, схватіла ў жменю мякіны і са злосьцю і з усёй сілы кінула на Семку, але мякіна рассыпалася, а Семка зноў зарагатаў.

— Ах ты, паскуда, злодзей ты, лузан здаровы, каб табе... Я табе пакажу, я табе.

Не хапала слоў. Губы дрыжалі ад злосці. Вочы сачылі, чым бы ўдарыць Семку. А ён зьмеціў намер старой, узняў мяшок і выбег з току. Паспела толькі выйсці за вароты.

— Маўчы, а то ботам кіну!

... Усе Палошкавічы, шэсьцьдзесят з лішнім двароў, падыходзілі да стала і ставілі пад заявамі подпісы...

Непадалёк ад гумян із ўзгорку шэрая высокая цэркаўка. У царкве гэтай тры гады ў год поў правіць: па міколу васень- няга, па тройцу, ды па Пятра й Паўла, а яшчэ бывае там, як цямрэ хто.

Каля царквы на могілках ня высокія бярэзіны, а над імі, белы, у сьнягу, купал і крыж шэры ў белай сьнегавай куч мчы.

Клемсіха ўжо каторы раз паціху, каб ніхто ня бачыў, выхо- дзіць за ток і сьцяшаючыся моляцца на цэркаўку.

Калі Семка з мяшком схаваўся ў дварэ за хлывам, яна зайшла ў ток, закруціла свой мех, як несьці, паставіла яго каля варот- ніцы і выйшла за ток у сьнег.

Перад вачмі ў яе да цэркаўкі ўсьнежанае белое поле, чыстае, нібы кужэльным выбеленым абрусам заслэнае.

Над полем кружача і кладуца паціху на сьнегавую мяккую ўсьцель белыя лятуні сьняжынкі. Лятуць і кладуца яны бесьперастанку.

Клемсіха пазірае на царкву, а сьняжынкі мятусяцца ў позірку перад вачмі, расьцягваюцца ў тоненькія белыя казынкі, з іх і плячэцца вялізная заслана. Заслана гэтая захоўвае царкву. Крыж і купал і ўся царква нібы ў тумане і нібы дрыжыць памаленьку.

Клемсіха стройвае зьмерзлыя пальцы, падтыкае імі-ж косы пад хустку, каб ня засьцілі вачом, хрысьціцца і шэпча:

— Божачка, бацькуна міласьлівы. Ужо-ж абразы твае сьвятыя скідаюць, ужо й мой дурны стары спаліў абразы... Я не за сябе, божачка, а за яго дурнога ма- люся... Абразы папалілі, да цябе, божач- ка, дайшлі ўжо, не шануюць і твайго сьвятога імячка, раства сусавага не пры- чакаліся... божачка...

Шэпча і хрысьціцца. А сьняжынкі нібы нарошша шпарчэй мятусяцца, кружача і ўсё ад гэтага дрыжыць, усё наўкола спа- ніта белай засланай.

У Клемсіхі дрыжаць павекі; падае сьнег на іх і на вочы наплывае сьлязьлівая муць. Ёй здалося, што дрыжыць, хістаец- ца на царкве крыж. Узіраецца яна, перастала маліцца, але думае, што гэта ад таго, што недабачыць трохі. Яна пра- цірае вочы, абцірае з павек сьняжынкі і хоча паднесці яшчэ раз руку да ілба, але рука спынілася каля губ, растапыр- ліся пальцы на руцэ, разавіўся сам нека- рот. Крыж на царкве захістаўся зноў,

пахінуўся ў адзін у другі боу некалькі разоў і павольна, растапырыўшы ў бакі канцы, нібы зьбіраючыся ляцець, упаў на купал, бразнуў па бляшаному даху і паляцеў у сьнег. А замест крыжа высунулася з купала жэрдачка і як толькі высунулася, венер разматаў і пачаў гуляць у гары над царквою кавалам чырвонага палатна. Жэрдачка хістанулася некалькі раз над ку- палам і потым моцна стала на месцы, як раней крыж.

Клемсіха апусьціла руку, выйшла са сьнегу і, забыўшыся на мякіну і на тое, што не зачыніла варот у таку, зірнула яшчэ раз на царкву і падбежкам кінулася ў двор.

З-за пляча бачыла, мігусіўся ў табуне сьняжынак, казалак чырвонага палатна. Ногі яе коўзаліся па вузенькім сьлізкім сьнежыцэ, пагадалі ў бок, у мяккі глыбокі сьнег. Сьнег набі- раўся ў чаравікі. Яна падабрала рукою спадніцу і ступаюч адной нагой па сьнежыцэ, другой у сьнег, азіраючыся на царкву, ішла ў двор. У дварэ каля студні Клемс паў кая. Калі жон а напуджаная, са спалохам па твары, спынілася на дварэ, ен пусьціў вядро, ступіў крок уперад і намеруўся нешта сказаць у яе. А яна ўспомніла спаленныя абразы, дагадалася аб нечым і, крыху нагнуўшыся ў бок Клемса, злосьна плонула ў яго і пашла ў хату. Моцна стукнулі ўслед ей дзьверы. Бразнула аб дзьверы і зазвінела новая клямка.

... І пачаў гуляць над царквою кавалак чырвонага палатна...

На малюнку страляе задымь сьм...

**ЧЕРВОНАЯ АРМИЯ—УЗБРОЕНАМУ АТРАДУ
СУСВЕТНОЙ РЕВОЛЮЦІЇ ПРИВІТАНЬЕ!**

На малюнках: Зверху—стріляють простою наводкою на близькій дистанції. Ніжэй—гарматы наведені для стріляння на далёкій мёце. Яшчэ ніжэй—на адпачынку ў Ленінскім куту. Зьлева—служба сувязі. Сьгналізацыя сьцяжкамі. Унізе зьлева—мэтеаролёгічная служба ў Чырвонай арміі: пускаюць шар-пілёт. Справа—Камандзірская вучоба: за кіпрэгелем.

БУЙНЫМІ КРОКАМІ

Нарыс Я. СКРЫГАН

Фото Багамолава

Гнуцца дарогі па ўзгорках, рыпіць пад палазамі сьнег—едзеш—ліпнуць, прыскакаюцца да зямлі сёлы; ляскі, парасьнік гібее па лагчынах, а дарога прападае, зноў выпростваецца і канца ёй няма. І сёлы, і сёлы, і лагчыны, і прылескі—вёрастамі, сельсавётамі—прасторы колгасу „Большавік Беларусі імя ЦК КП(б)Б“. У колгасе сорок чатыры насялёныя пункты. Трыццаць тысяч гектараў зямлі.

Цэнтрам колгасу зьяўляецца мястэчка Родня. Маленькае, нягэглае мястэчка. І пазнаць яго можна па тым, што стаіць у ім белая цагляная царква, а на царкве, замест крыжы, сьцяг чырвоны калыхаецца ветрам. Гэта новы раднянскі народом. Культурны сельсавецкі асяродак.

Дрэнна жылося некалі ў Родні. Сабраліся працоўныя яўрэі яшчэ ў 1919 годзе і на панскай зямлі зрабілі арцель імя Розы Люксембург. Тады збоку, па шляху ў Клімавічы, яшчэ другія будынкі кольцам пасталі—арганізаваліся новы яўрэйскі колгас „Прогрэс“.

У першым было пяць сем'яў. У другім—шаснаццаць.

Зашныпарыліся колгаснікі па зямлі.

Год другі... да 1929 жыўць. Мае-масьць, гаспадарка расьце, і бачаць сяляне кругом: разам, колектыўна жы-вуць і ня горш за іх. Працавітымі, сумленнымі аказаліся яўрэі-колгаснікі, і калі пачалі арганізоўваць вялізны трыццаціхтысячны колгас—самі заявілі, што разам, у адно зьліцца трэба і разам працаваць.

— Мы-ж на людзях, на вачох скрозь жылі, яны самі бачылі, што мы не гультаі, а мазалём сваім усё набы-валі,—кажа колгасніца яўрэйка За-ранкіна,—дык яны зразу і сказалі, што хочучь разам з намі жыць. А тым яшчэ лепш. Што-ж мы варт былі-б адны маленькаю жменькаю.

„Прогрэс“ і „Роза Люксембург“ уліліся ў 7.000 членаў колгасу „Большавік Беларусі“.

Гнуцца дарогі па ўзгорках, рыпіць пад палазамі сьнег—едзеш—не аба-гнаць сельсавецкіх вёрастаў.

— Зразу нас здарова цкавалі,—кажа хурман-прогрэсавец,—мне самому тры разы будавалі даводзілася. Папра-вішся, акрыяеш крыху—возьмуць ды і спяляць. Ой, цяжка даводзілася нам...

Ён расказвае, якая крутая была да-рога іхнага колгаснага жыльця. Сьмя-яліся кулакі, радаваліся тады. Пера-шкіджалі, нашкоўвалі скрозь і праро-чылі скорую сьмерць.

З горкі крута павярнулі санкі. За-хропалі капіты па вылашчанай се-лавой вуліцы.

— Захадзі,—кажа хурман,—а унь і абагульваюць.

На рагу ў завулку натоўп людзей. Мужчыны, бабы ў вы-крайчастых магілеўскіх кажухох. Па калені анучамі паўкруча-ны ногі—мякка ступаюць ланці па натоўпным сьнезе. Натоўп гудзе, шавеліцца. Шныпарацца пад нагамі дзеці.

Двор застаўлены санямі, вазкамі. На версе—дугі, хамуты, падсядзёлкі, аброш. Пырхаюць у хлява абагуленыя пастаўленыя ўжо коні. Ацэначная камісія вокам прыкідае вартасць пазво-жнае масмасьці. У кароткім паўкажуху пісар, сагнуўшыся над зэдлікам, па чарзе выгуквае:

- Сані!
- Восем,—адказвае з натоўпу камісія.
- Хамут!
- Дванаццаць.
- Дуга!
- Дзевяцьдзесят капеек.

Старанна запісвае пісар сказаную камісіяй дану. Пахукае на пальцы, патрэ адна аб адну рукі і—зноў зашоргае аловак.

- Хто далей?
- Аўдзеенка Апанас, пішы!
- Што ў цябе?
- Ды ўсяго па крысе. Пішы!
- Зноў выгуквае пісар. Зноў адказваюць з натоўпу.

Жартуюць бабы. У камісіі іншы раз сьмешнага чаго-небудзь запытаюцца, а тады і мужчыны слова дарэчы прыкінуць.

— А скажэце, калі от я ў сваты захачу паехаць—ці дадуць мне каня,—пытаецца, сьмяючыся, хлапчына.

— А як-жа, ды ня твайго здохлага, а самага лепшага, што ў Тамашовых забралі,—адказвае за камісію нехта.

— Ну, то і добра. А я думаў, што ўжо і не жанатым астануся.

— Цяпер дзяўчаты ў сваты езьдзіць павінны, а ня хлопцы—па-новому.

— Іг-га, не дачакаецеся,—падзадорваюць дзяўчаты.

На двор узьехаў стары камлюкаваты чалавек. Чорная была некалі барада—свіца густа папраскакала. Пабыталася густымі кучаравымі ніткамі.

— І ты, дзед, прыехаў?

— З бабаю нават... Злазь, баба, ды на шлюб хадзі.

— Давай, давай.

Падступілася камісія да вазка. Падсунуў бліжэй зэдлік пісар

— Конь!

— Шэсьцьдзесят.

— Вазок!

— Дванаццаць.

— Хамут...

— Дуга...

— От і абвенчані! мы з табой, ста-рая. Злазь з воза, чаго сядзім, ды хадзі пацалуемся.

У жартах, паволі вырвалася тая з нягэглях сукаватых рук, а растапы-раны яны былі шырока, здавалася—каб не раздушыць гэтае старэнкае няпрыкметнае бабুলькі.

— Кончана? У Васькоўку цяпер. Камісія!

На вуліцы сустрэлі напакаваныя плугамі, баронамі сані. У Родні ор-ганізавана вялікая кавальская арцель.

Абагулены інвэнтар везьлі раманта-ваць.

У Васькоўку захапіў вечар. Папры-носілі ліхтары мужчыны. З пазапрэ-гванымі коньмі папрыяжджалі. Зноў выгукваў пісар, зноў адгуквалася ац-начная камісія. Два вялізныя гумны спаражнілі—тры дні стойлі, ясылі ра-білі—зрабілі агульныя вялізныя стайні.

— З насеньнем у нас бадай конча-на,—кажа старшынна колгасу Сьмя-лоўскі,—толькі з ачысткаю крыху ке-скавата—не халае машын. Тры з пала-вінаю сельсавецы, а ўсяго шэсьць ма-шын. На тры зьмены думаем пра-цаваць. Абцяжучь прыслаць элеватар, тады другая рэч, а так вельмі цяжка. Гэта добра, што ў нас самі сяляне; беднякі сьвядомыя, дык у арганізацый-най рабоце нам куды лепш, як другім.

От па абагульваньню працуе 20 брыгад...

— Раней кулакі шмат перашкаджалі. То агітавалі, то паклё-пы рабілі, а тады разбазарваць жыццё пачалі. Прабавалі і стра-ляць... А гэта, як страцілі грунт, беднату, дык цяпер на хітры-кі пашлі—стараюцца ў колгас пралезці. Так і пруюць, ды такімі добранькімі пасталі, як авечачкі. Як абагульваеш—першы вы-зваецца, самы найпрыкладнейшы колектывісты. Некалькі і ў нас пралезла, але пачысьцілі. Шмат яны папсавалі нам. І яшчэ псуваюць...

Старшыня лажыцца на лаву. Ные загіпсаваная пакалечаная нага.

— Натрудзіў,—кажа ён.—Натузаешся так за дзень, а тады хоць адсякай. Сеньня здарова давалася ваяваць. Яшчэ пробуць арудаваць—раскулачвалі. Нам здарова цяпер памагаюць сту-дэнты.

Над Клімаўшчынаю, над „Большавіком Беларусі“ маскоўскае беларускае студэнцкае зямляцтва ўзяло шэфства. „Большавік Беларусі“ будзе месцам, дзе маскоўскія студэнты будуць пра-ходзіць практыку. Вясною будуць прысланы тры агрономы і даследчая экспэдыцыя. Будзе зроблена дапамога трактарамі, кадрамі, партыйнымі сіламі, консульцатай. Сэлета зямляцтва адпусціла 2.000 рублёў.

А гэта прыехала сем чалавек—ударная брыгада.

Будуюць агульную вялізную стайню.

Па выгіністых магілёўскіх дарогах штодзень яны рассыпаюцца па сёлах, каб зрабіўшы вялікую справу, паехаць назад, на вучобу, ведаючы, што задача, узложаная на іх, выканана. Не адны студэнты. У „Большавіку Беларусі“ моцны свой мясцовы актыў. Шчыльна нітуецца вакол партыйных і комсамольскіх сіл бедната. Таму цяжка паварушыцца цяпер кулаком і падулачнікам. Хоць анёламі прыкідаюцца яны, але клясамым чужым перадавое колгасніцкае часткі распазнаюцца яны.

Хіба паверылі Людагоўскаму, кулаку з хутара Бярозаўка, Раднянскага сельсавету, што ён беднейшы, што ў яго нічога няма? Ён скардзіўся, хваліўся лапцямі, а пад падлогаю, у печках, за абразамі аказалася пахаваным сала, мяса, палотны, сукно, аўчыны ды гібель усялякага дабра.

На ўсякі выпадак Людагоўскі схаваў туды-ж і зброю—паразьбіраўшы часткамі—наган, бярданку, патроны. А зразу Людагоўскага можна было прызнаць за старца і яму паспачуваць.

— Гэта жонка... Яна ў мяне заўсёды ўсё крадзе ды хавае... я і сам ня ведаў,—апраўдваўся Людагоўскі—Як мне з ёю, скажэце, разлуку ўзяць?

Нават „разлуку“ гатоў узяць. І гатоў... пайсьці ў колгас.

А кулак Кашынскі сыстэматычна ездзіў па сёлах. Рабіў „пасяджэнні“.

І яшчэ. І не адзін Кашынскі. І многімі спосабамі.

Кашынскага сама бедната застала за „работаю“. Застала і „прыкрыла“ як след.

Кожную раніцаю—па выгіністых магілёўскіх дарогах—рассыплюцца комсамольцы па сёлах.

— Абагульваць?

— Ага. Хто брыгадаю, хто па адным.

— Мяне куды?

— У Грышына.

— Мяне?

— А мяне? — пытаецца судзілаўская комсамолка, што асталася адна.

Ня ў крыўду, а так, проста думалі—няхай адпачне. Сказалі:

— Ты дахаты.

— Чаму дахаты? Каб мне брыдка было?

Пакрыўджаная ціха адышла ўбок. Горка стала—паволі крайком хустачкі выцёрала выпырнутую сьлязінку.

— Я дахаты не пайду. Калі ў вас няма работы—пайду ў сельсавет, сьпіскі рабіць.

Узялі. Паехалі разам.

У Папкове на сход сабраліся. Уступіць у колектыў. Студэнт Федасенка робіць даклад. Праціскаюцца ад парога на сярэдзіну. Слухаюць.

— Ды што і казаць. Знаем. Мала што яна...

— Дай я хачу.

— Ламан?

— Ламану даць. Гавары.

На куфры седзячы, з чорнаю доўгаю барадою, загаманіў Ламан.

— Вот каліціў. А ці добра гэта будзе? Скажам, я от трыццаць год жыў і бачу ўжо. Улетку надые, гэта, хмара—ідзе, ідзе, а глядзіш—дыхнула ветрам і пашыбала хмара ўбок. І скрозь у нас сухэча гэтая—ніколі лажджу ня бывае. Ну, а як у каліціве, як нам усім недарод такі будзе?

— Ну і сказаў,—зарагаталі мужчыны.

— Па-твойму ў каліціве горш хмары ня пойдучь ці псавачьмуць больш?

— Чакайце. Чаго тут і гаварыць доўга. Хмара. Ну, скажам, у цябе недарод—і ва ўсіх недарод, а хто-ж табе даваў тады? Нек-жа жыў. Ня толькі-ж твая палоса высыхала. А гэта разам, а калі ў тваім Папкове хмары ня дойдучь, ды няшчасьце якое—Родня паможа, разумееш? Гэта-ж каліціў адзін... Нашоў што гаварыць.

— Ну, добра.—Ламан порстка саскочыў з куфра, на сярэдзіну хаты вылузаўся. Растапырыўся, шапку на патыліцу алагнуў.

— Добра, одэта, скажам,—прyseў, па масьцічных рукою завадзіў,—одэта, скажам, твой шнур, а гэта мой, а гэта Грышачкоў. Калі мы па адным жылі, дык кожны па сабе гной клаў, а ў таго не хапіла можа, дык і так было. І расло—на тваім шнуры, скажам, як сыяна, а на маім хоць вошы бі, вот, а цяпер разам, дык як-жа тады будзе расьці, пакуль шнуры гэтыя зраўнуеш? На тваім, скажам, была бульба—ты навазіў гною, а на маім тры галы гола, ну? Што-ж цяпер выбіраць гэтыя пустыя шнуры ды гной падвожваць? Як?

— Ты зноў, Ламан, як малы. Што ты нават гэтага не разумееш,—у шэрай сьвітны, сярэдні каржакаваты чалавек тлумаць пачаў. Падтакнулі другія, расказалі, што глупства гэта, не пра гэта цяпер гаварыць трэба. Назад, да куфра падаўся Ламан. Зноў на патыліцы—шапку паправіў, ужо адтуль сказаў:

— Я, брашцы, стары. Я так гэта думаў, перашкода якая, ніто што. А калі гэта нічога, дык чож думаць—я першым іду. Раз вучоны чалавек нават кажа (Ламан да студэнта павярнуўся), дык што ён, скажам, гібла нам хоча... Нічага і гаманіць,—закончыў ён.

Доўга яшчэ талкавалі. Абралі ўдарную брыгаду, каб заўтра хлявы агульныя пачаць рабіць. Ламана—конюхам некалі ў сьлэдках быў—на ўсіх самым старэйшым конюхам абралі. Вялікае гумно ў Мацейчыка, казалі—сена да другога перавезьці, а там—заўтра ў лес—ды каб і стайні былі.

На відне, на золку пайшлі па хатах.

Трыццаць тысяч гектараў...

Цэнтрам колгасу—мястэчка Родня. Маленькае, нягэглае мястэчка. І пазнаць яго можна на тым, што стаіць у ім белая цагляная царква, а на царкве, замест крыжы, сьцяг чырвоны палыхаецца ветрам.

На белым лісьце папэры агроном Ашурак накінуў плян. Маленькімі кружочкамі пааднатоўваў насяленьны пункты. Сорак чатыры кружочки. Дэсяць буйнейшых—дэсяць падцэнтраў.

— Трэба будзе зрабіць так—кажа Ашурак,—каб была нейкая сыстэма. Усе сорак чатыры насяленьны пункты разаб'юцца на 10 гаспадарак ці, іначай кажучы, эканомій. Кожная такая гаспадарка аб'яднае сабою ад 3 да 5 сёл. Гэта будуць вузлавыя пункты колгасу і—у залежнасьці ад умоў—будуць па-свойму спецыялізавацца. У Родні, скажам, тэхнічныя прадпрыемствы: млын, крухмала-пашачня. У другіх гаспадарках, дзе добрая паша, будзе канцэнтраваная малочна-прадукцыйная жывёла прамысловага значэньня.

Тут,—Ашурак ткнуў алоўкам,—выгадвае месца—будзе сьвінагадоўчая гаспадарка. Тут пчаліная, а адна—выключна птушкаводная. Сёлета вясною,—падняў галаву, перадыхнуў агроном.

— Сёлета вясною закладаю першыя пробныя інкубатары ў 50.000 курэй. Думаю направаць перш на простых, а тады—завадзікі.

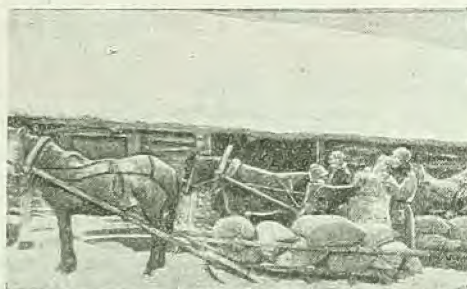
Доўгімі сухарлявымі пальцамі згарнуў, пагладзіў паперку. Хусьцінкаю працёр акулэры, падумаў, дадаў:

— Пакуль што будзе цяжкавата. Вясною-ж пушчаме цагельню, каб з свае пэлы ставіць будынкі. У першую чаргу стайні ды гумны патрэбны. У кожнай гаспадарцы, эканоміі трэба ставіць скотныя двары, каб паступова сёлы сьцягваць у цэнтр, а старыя сёлы пакуль што будуць лічыцца рабочымі пасёлкамі. Засыпацца сёлета вясною будзем яшчэ па сёлах, але колектыўна.

— У кожнай гаспадарцы працавацьмуць ударныя брыгады па сваёй спецыяльнасьці. У выпадку слабае нагрукі яны пераключаюцца на другія работы. Прыблізна вось так і будзем пачынаць працаваць...

Прыблізна вось так...

З вясны пачынаецца новае жыцьцё, пачынаецца новая дарога—дарога ўгору—аграмаднае складанае гаспадаркі „Большавіка Беларусі“.

Ссыпаюць абагуленае насеньне.

Вязуць у колгас малатарню, веялку, авечак, канюшыну ды іншае дабро з раскулачанае гаспадаркі.

У КРАЇНЕ БЕЛАГА ТЭРОРУ

А. СТАЛЕВІЧ

Даволі сказаць: край белага тэрору, турма народаў, каб стала зразумелым, што гутарка ідзе аб фашыстаўскай Польшчы. Гэтае ганебнае азначэнне вырасла з кароткага, але крывавага капіталістычна-абшарніцка-кулацкага панавання ў Польшчы; панавання, адзначанага дзікай эксплуатацыяй і свабодай пануючых класаў; разьёшанага белага тэрору, разгулам паліцэйшчыны. Кароткая дзесяцігадовая гісторыя па-вэрсальскай Польшчы крывавага базупыннага расстрэламі дэманстрацый, масавымі арыштамі, масавымі палітычнымі процэсамі, разгромам масавых арганізацый. У фашыстаўскай Польшчы звыш 10 тысяч палітвязьняў, дзесяткі, сотні расстрэлых, закатаваных выдатнейшых салдат рэволюцыйнай арміі (Ботвін, Бялы, Гібнэр, Райхман і шмат, шмат іншых).

У апошнія часы асабліва яскрава пацвярджаецца і тое, што Польшча зьяўляецца найбольш слабым звяном у ланцугу міжнароднага капіталізму. Гаспадарчы крызіс, у шэсьце якога корчацца ўсе капіталістычныя дзяржавы, найбольш глыбока, яскрава і шпарка выяўляецца ў Польшчы. Важнейшыя адзнакі трэцяга перыяду, як расклад капіталістычнай гаспадаркі, нарастаньне рэволюцыйнай хвалі пры пашырэнні ўплыву кампартыі, маюць найбольш выразнае выяўленьне менавіта ў фашыстаўскай Польшчы.

Працоўныя масы на чале з пролетарыятам і яго кампартыяй разгортваюць контр наступальнае змаганьне супроць узмошнанага вызыску і прыгнечаньня пануючых класаў, супроць ускладнаваньня ўсяго цяжару гаспадарчага крызісу на плечы працоўных мас. На некаторых вучастках класавых баёў пролетарыят раз за разам з большай сілай штурмуе фашыстаўскую дыктатуру.

Тэрор, зьяўляючыся неадменнай прыладай фашыстаўскага рэжыму, служыць ураду Палісудзкага галоўнага збройнага змаганьня з рэволюцыйным рухам рабочае класы. працоўнага сялянства Польшчы і працоўных мас падняволеных народаў. Зразумела, што цяпер, калі ідзе шпаркае нарастаньне элемэнтаў непасрэднай рэволюцыйнай сітуацыі ў Польшчы, белы тэрор набывае больш востры і масавы характар. Фашыстаўская дыктатура ня хоча і ня можа задаволіць патрэбы і дамаганьні шырокіх працоўных мас. Фашыстаўскі ўрад прадбачыць магутныя класавыя баі, ён ідзе агнём і мячом на рэволюцыйны рух рабочых і працоўнага сялянства, на іх кіраўніка—кампартыю.

— Страляйце па камуністаў!—крычаў з асьцярвеннем з соймавай трыбуны міністр унутраных спраў Складкоўскі. Гэты крывавае клік спраўна праводзіцца ў жыцьцё паліцыяй і фашыстаўскімі бандамі.

„Кур’ер Віленскі“ паведамляе, што ўрад будзе новыя спецыяльныя танкі, дапасаваныя для курсаваньня па вуліцах гарадоў. Танкі гэтыя маюць кулямёты, атрутныя газы для падаўленьня масавых выступленьняў рабочых.

Актыўнейшы ўдзел, лепш кажучы падзел роляў у фашыстаўскім тэроры прымаюць агенты фашызму, як ППС, Бунд, украінскія і беларускія нацыянал-фашысты, якія сваімі баёўкамі, сваёй провакацыяй, шпіонажам і даносамі наносіць удары як у лоб рэволюцыйнага руху, так і знутры яго.

Галоўныя ўдары белага тэрору накіраваны супроць авангарду рэволюцыйнага руху—кампартыі. Разумеючы, што змаганьне працоўных мас пад кіраўніцтвам кампартыі давядзе да перамогі гэтых мас, да пагібелі капіталістычнага ладу, фашызм прымае ўсе меры, каб фізычна знішчыць камуністаў, робіць гэта з мэтай, каб вырваць з карэньнем кампартыю з працоўных гущ, пазбавіць іх рэволюцыйнага кіраўніцтва, запрэчыць іх у калясьніцу сваёй палітыкі эксплуатацыі, вайны, голаду, беспрацоўя і дарагоўлі.

Фашыстаўская дыктатура белым тэрорам, крывавым насільствам над працоўнымі і эксплуатаванымі масамі працішчае сабе шлях да контр-рэволюцыйнай вайны супроць СССР. Ленін адзначаў, што вышэйшай ступенню гвалту буржуазіі і найбольш

яскравым яго выяўленьнем зьяўляецца Імпэрыялістычная вайна. Таму на Заходняй Беларусі, як плацдарме надыходзячай вайны супроць СССР, найбольш разьёшаны белы тэрор. Жалезны кулак фашызму крывёй працоўных мас упісвае ўсе новыя, усе больш крывавае старонкі ў жудасную гісторыю акупаванай Заходняй Беларусі.

Паліцэйскі і эканомічны тэрор разьёшана разгульвае па фабрыках, маёнтках, вёсках. Найменшае выяўленьне з боку працоўных мас абурэньня, масавасьць класавага змаганьня цяпер выклікае ўзброены наскок паліцыі, цяпер нямінуца канчаецца крывавай ланьняй, цяпер пераходзіць у схватку, у малую вайну паміж працай і капіталам.

На Заходняй Беларусі няма гораду, дзе не адбываліся-б масавыя процэсы. За апошнія некалькі гадоў прайшлі дзесяткі процэсаў супроць рабочых і працоўнага сялянства, якія абвінавачваліся ў прыналежнасьці да кампартыі. Хто не памятае вядомыя процэсы „133“, „33“, „500“, „46“, „59“ і г. д. Абвінавачаньня, як правіла, трымаюцца як сапраўдныя рэволюцыйныя і на судох у сваіх баявых выступленьнях (В. Харунжая, Гелер, Эпштэйн, Клышко і шмат інш.) выносяць свой класавы прысуд фашыстаўскім судзьдзям, прысуд, які зьдзейсьніць надыходзячая пролетарская рэволюцыя ў Польшчы. Цяпер-жа фашыстаўскія судзьдзі, спасылаючыся на выдуманьні паказаньні провакатараў Гурывава, Бабіча і іншых, прысуджаюць лепшых змагароў да 8—15 гадоў вастрогу. Ужо масавасьць гэтых процэсаў, нязломнасьць рэволюцыйнай волі палітвязьняў гаворыць пра размах і глыбіню рэволюцыйнага руху на Заходняй Беларусі, аб вялікім уплыве кампартыі, гаворыць таксама пра жорсткасьць і разгул фашыстаўскага белага тэрору.

Дэкларацыя беларускіх, украінскіх і польскіх радыкальных партый і камуністычнай пасольскай фракцыі, пададзеная ў сойм, так характарызуе панаваньне фашызму на Заходняй Беларусі: „Гісторыя змаганьня рабочых і сялян Заходняй Беларусі, што змагаюцца за сваё соцыяльнае і нацыянальнае вызваленьне, зьяўляецца непарыўнай пасмай крывавага пагромаў, катаваньняў, вастрогаў, катаргі. Няма на Заходняй Беларусі аніводнага вёскі, якая-б не аплակвала сваіх найлепшых сыноў—ці забітых праз

ДВАРЧАНІН — пасол Бел. Сял.-Рабоч. Пасольскага Клубу, забіты паліцыяй на дэманстрацыі 1-га мая ў Вільні.

У пачатку лютага месяца зноў пракацілася цялая хваля масавых арыштаў, вобыскаў па сакратарыятах Бел. Сельраб. клубу па Віленшчыне і Новаградчыне. Рэпрэсіі адбываюцца пад знакам выкарчоўваньня „выврутовых“ элемэнтаў і камуністаў.

Радыкальная беларуская прэса да гэтага часу, хоць з белымі колэнкамі, але прабівалася так-сяк праз фашыстаўскую цензуру і конфіскацыі, а цяпер зусім закрыта. Ніводнага друкаванага радыкальнага слова да мас не дазваляе выпускаць фашызм і гэтым працішчае дарогу для беларускай контр-рэволюцыйнай нацыянал-фашыстаўскай прэсы.

Тав. В. ХАРУНЖАЯ, засуджаная на 8 год катаргі. Сядзіць у вастрозе Фордон.

паліцыю і войска, ці кінутых на доўгія гады ў вастрогі. Няма на Заходняй Беларусі аніводнага рабочага і працоўнага сяліна, які ня чуў-бы на сваёй скуру зьдзекаў і катаваньня польскай дэфэнзывы; няма на Заходняй Беларусі кутка, дзе не разьлягаўся-б стога і энк беларускіх рабочых і сялян, катаваных за тое, што хочучь сваёй уласнай культуры, што дабіваюцца свайго соцыяльнага і нацыянальнага вызваленьня.

Фашызм пры актыўнейшай дапамозе беларускіх нацыянал-фашыстаў, на чале якіх стаіць А. Луцкевіч, вядзе плянавыя сыстэматычныя пагромы масавых радыкальных арганізацый, прасьледваньне найменшага выяўленьня опозыцыйнасьці да ўраду.

Сьвежай ранай дыміцца дзікі разгром беларускай Клецкай гімназіі і фашызацыя яе пры дапамозе Луцкевічаўскай хэўры. Барыкаднае супраціўленьне вучняў гімназіі скончылася поўным іх разгромам і арыштамі.

На в...
у Спра...
стус...
крас...
ным св...
красн...
заво...
дэмо...
перш...
мат...
За ор...
ым і...
мат...
ны п...
энту...
ны...
мек...
лені...
ро...
скар...
эксп...
мат...

У часе...
ай аб...
рада...
На кі...
Варш...
дэмо...
бел...
Кры...
мат...
Гіста...
селян...
т. А...
аўто...
тэ...
трас...
Міх...
палі...
іста...
бы...
іста...
Фаш...
раб...
трас...
акцы...
ор...
у...
На ф...
дэмо...
бел...
ар...
пер...
у...
Гэты...
дэ...
на ч...
ра...
у...
У рос...
пра...
дан...
гэты...
масы...
іста...
абш...
прол...
ар...

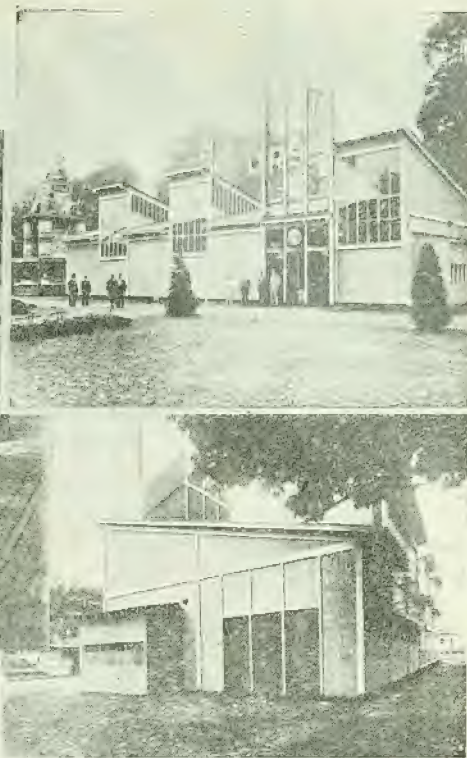
СССР—на замежнай выстаўцы

На апошняй выстаўцы, што адбылася нядаўна ў Страсбургу ва Францыі, савецкі павільён карыстаўся вялікім поспехам. Як сведчаць замежныя корэспандэнты і прэса... савецкі павільён толькі адным сваім знатворным выглядам выклікаў эсабліва прыемнае ўражанне. Сам будынак сваёй арыгінальнай конструкцыяй і прыгожай кампозыцыяй фарбаў нязвычайна мацней прывабліваў да сябе наведвальнікаў, чым павільёны іншых краін. Напэўна наведвальнікаў быў такі значны, што ўжо на першы-ж дзень давалася рэгуляваць рух у гэтым месцы... (Эрнст Эрман, Гамбург).

За арганізацыю павільёна і стадаў СССР у чым і 25 гаспадарчых арганізацый пасобку атрымалі вышэйшую нагароду. Архітэктура і конструкцыя павільёна, які быў пабудаваны паводле праекту архітэктара М. Валодзька, атрымала ганаровы дыплём. Арыгінальнасць сконструяваных форм месціцца ў крыжпадобным пасьлядоўным члененым форм і нахілаў даху, якія далі магчымасць роўнамерна асвятляць залі выстаўкі і максімальна скарыстоўваць роўніцы сцен для размяшчэння экспанатаў пры параўнальна нязначнай вышыні памяшканняў.

На здымках: савецкі павільён на выстаўцы ў Страсбургу.

ЮБІЛЕЙНАЯ ЧЫРВОНААРМЕЙСКАЯ

Дванаццацігоддзю РСЧА прысвечваю

Радзеюч змрокі ночы
І цемры гіне мох.
Адажна ўсе мы крочым
Да новых перамог.

Прагналі прыганяных мы
І ўюцца думкі роём...
Імчыцца сьпеў над хатамі
І над заводаў строем.

Прад нашым юбілеем,
Святочна-ясным днём,
Скрозь лютага завеі—
Бадзёрыя ідзём.

Вясеньнімі трызвонамі
Нясецца па зямлі:
— Армію Чырвоную
Нікому ня схіліць!

Яна прайшла віхуры,
Байкал і Перакоп;
Яе ня гнулі буры,
Хоць кроў цякла ракой.

Мы помнім, як зарніцамі
Цвіла гады тайга,
І ў стэлу травы ніцыя
Пляла ў вянок туга.

Там белая навала
Раджала жах і стогны.
Разьбілі адмірала,
Прагналі і барона...

... І ў дні блакітна-роўня,
Калі гудуць стаўкі,
Яшчэ жывуць бунтоўныя
У сэрцы аганькі!

Няхай у бойках ранах
Акрыліся ўсе скрозь—
За край Савецкі станем мы
Пунсоваю зарой!

І выйдзем дружна ротамі,
І будзе шчэ іспыт;
І брэхі кулямётавы,
І цоканьне капут...

Пакуль-жа дні суровыя
Ня змыюць усіх граніц—
На рубяжах сталёвая
Вартаўніком стаіць!

ЮРКА ЛЯВОННЫ

У часе ўжо трэцяга працэсу над Тарашкевічам, які адбыўся 24 студзеня, працоўныя масы Вільні наладзілі шэраг дэманстрацый на вуліцах гораду. Ня гледзячы на тое, што паліцыя і фашыстаўскія баёўкі разганялі дэманстрантаў, усё-ж рабочыя ў значным ліку прабіліся пад сьцену Лукішак і там быў наладжаны баявы мітынг. Выступаўшыя паслы Крынчык і Дварчанін і шмат дэманстрантаў былі моцна пабіты і паранены.

Наогул, фашыстаўскі ўрад паслом беларускага сялянска-рабочага клюбу забараняе ладзіць мітынгі. Аднак паслы, апіраючыся і маючы шырокае падтрыманьне працоўных мас, ладзіць гэты фашыстаўскі закон, ладзіць справядлівае мітынгі па гарадох і вёсках.

Мітынгі гэтыя канчаліся заўсёды схваткай з паліцыяй і фашыстаўскімі бандамі. Усе чатыры паслы—Крынчык, Дварчанін, Гаўрылік і Грэцкі былі па некалькі разоў цяжка зьбіты і паранены штыхамі і кулямі.

Фашыстаўскі тэрор не дасягае сваёй мэты. Наперакор фашызму, соцыял-і нацыянал-фашызму ўплыў кампартыі з кожным разам шырыцца. Рэволюцыйны рух становіцца на вышэйшы ўзровень, працоўныя масы ўсё больш стойка і рашуча даюць адпор падрыхтоўцы фашызму да нападу на СССР. На ўзбройныя крывавае наскокі паліцыі шэрагі дэманстрантаў ня толькі рассыпаюцца, а яшчэ больш зьнітоўваюцца, наносяць контр-удары і нярэдка дружным напорам атрымліваюць часовую перамогу ў гэтых схватках, у гэтай малай вайне паміж працай і капіталам.

Гэтыя факты гавораць пра тое, што фашыстаўская дыктатура штурмуецца працоўнымі масамі на чале з кампартыяй, штурмуецца ўсё больш рашуча і з усіх бакоў.

У расьце клясавай рэволюцыйнай сьвядомасьці працоўных мас ляжыць застанавіць таго, што надыходзячую контр-рэволюцыйную вайну супроць СССР гэтыя масы ператвораць у вайну супроць капіталістычных, абшарнікаў і кулакоў у абарону сваёй пролетарскай бацькаўшчыны.

Апавяданьне Н. Бяліны-падгасецкага
Малюнкі М. Філіповіча

Вечарэла.

З боку мора дзьмуў моцны вецер. Ён узьнімаў з тротуару горду і з надбярэжжа прыстані цэлыя хмары едкага і сухога вуглянога пылу, які, нязольна кружачыся ў паветры, залазіў пад каўняры вопратак, у нозы і ў вушы.

У порце замірала жыццё. Важна гойдаючыся на ўзварушаных буннах морскай зыбю хвалях стаялі туга прымацаваныя якарам і тоўстымі канатамі да берагоў судны ўсіх велічынь, усіх краін і усіх нацый. Канчалі сваю цяжкую доўгую працу грузчыкі. Сьвешня рыхтаваліся да выхаду на бераг у выгафталых золатам мундзірах афіцэры, матросы, качагары і іншы персанал параходаў-волату, якія плаваюць у ва ўсіх частках зямной кулі. Усім хацелася найхутчэй пакінуць хоць на час сваё судны, набрацца на беразе сьвежых уражаньняў. Усім

хацелася пагуляць, як прывыклі гуляць матросы, калі атрымліваюць яны, нарэшце, доўгачаканы яшчэ ў моры дазвол зьехаць на бераг.

Тады да позыннай ночы, а іншы раз дык нават і да самага дня, дым каромыслам стаіць на вуліцы сьвятога Лаўрэна і на сумежных з ёю маленькіх і паўцёмных завулках.

Грымаць хрыпла і надарваца аўтаматычныя машыны, з прыкраю монотоннасьцю адступваючы мотывы брыдотных танго і вальсаў. Насьнеж адчынены дзьверы шматлікіх кавэрняў, бітва набітых галоўшым чынам чужаземнай кліентурай. Круцяцца п'яныя ўспяцелыя пары танцораў, льешца ракой таннае і дарагое віно, рызьменьваюцца тут-жа ля стойкі ангельскія і амэрыканскія крэдыткі на французскія франкі.

А яшчэ больш шматлікімі, чым кавэрні, вулічныя жанчыны ўсьміхаюцца матросам, ласкава заклікаюць іх, адна перад адной стараючыся знайсці на гэты вечар шчодрага і багатага кавалера.

Жыццё шуміць ручаём у гэткі вечар на вуліцах і завулках партовага гораду. Зьнябытныя ў моры на берагавым жыцці людзі, нафарбаваныя і цынічна шчырыя вулічныя жанчыны—усё гэта круціцца, верціцца ў віхры танца, п'е і скандаляць, плача і сьмяецца.

Хворая гэта, цяжкая гэта, калі ўдумацца, вясёласць. Вясёласць, якая хутчэй нагадвае стогны... Сьмех, які хутчэй да сьлёз падобны.

* * *

Вось менавіта ў адзін з такіх вечароў, як дзьве кроплі вады падобных адзін да аднаго—у адзін з такіх вечароў адзінока ішоў па вуліцы сьвятога Лаўрэна малады гаўрскі ¹⁾ грузчык Эг'ен Марсэль.

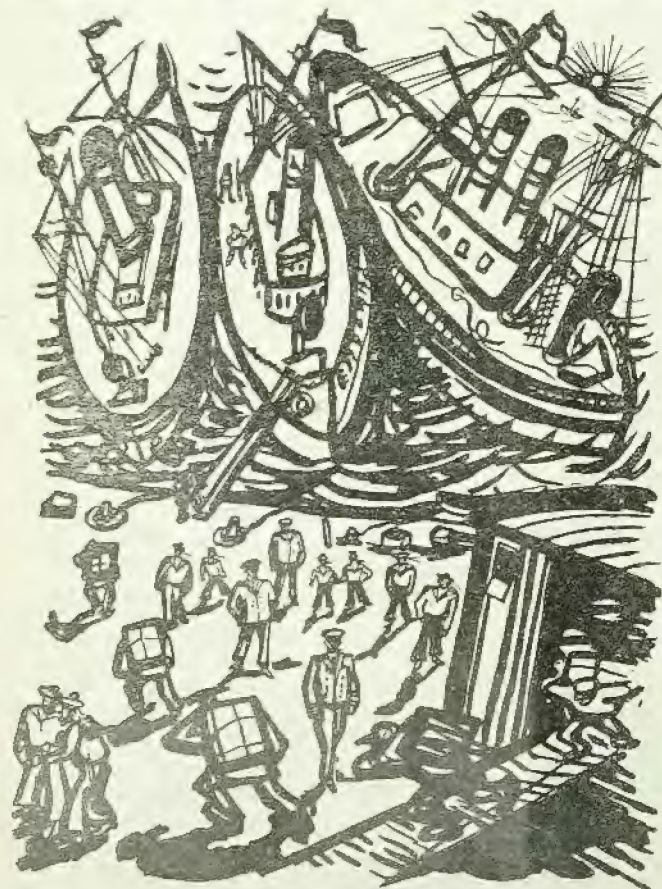
Ён ішоў, бязуважліва аглядаючыся па баках і спыняючыся амаль перад кожнай кавэрняй, пібы намерваючыся ўвайсці туды. Але пастаяўшы з хвіліну ў глыбокім раздум'і перад адчыненымі дзьверыма і пазьвінеўшыю многазначна медзякамі, якія ляжалі ў яго левай кішэнці, ён ішоў далей, з зайздрасьцю паглядаючы на пары, што танцуюць і вяселяцца ў кавэрні.

Зайсці сьнежня яму нельга. Пара су ²⁾, якая яшчэ была ў Эг'ена, патрэбна была яму на яго бедную вясцеру, на тую маленькую талерачку падсмажанай на алею бульбы, якую ён спадзяваўся атрымаць у няпрытульным і досыць брудным рэстаране цёткі Жэнэвьевы.

— Аднаго су не хапае на бульбу, разважаў Эг'ен, ідучы ўніз па вуліцы сьвятога Лаўрэна. Але добра, можа ўпрашу старую шатэнку паверыць мне ў доўг. Гэта-ж ці жарты, заўтра, пасья двохмесячнага перапынку, мы ізноў бярэмся за працу.

Трэба сказаць, што арцель грузчыкаў, да якой належаў Эг'ен Марсэль, складалася амаль уся з камуністых, комсамольцаў, унітарцаў ³⁾ альбо з рабочых, якія так ці інакш спачувалі разволючыйнаму руху. Таму гэта арцель лічылася ў партовага начальства вельмі дрэннай і заўсёды атрымлівала працу толькі ў самую апошнюю чаргу.

— Амаль што толькі савецкія судны і разгружалі, разважаў сам з сабой Эг'ен, уваходзячы ў дымны рэстаран цёткі

...Канчалі сваю цяжкую доўгую працу грузчыкі...

¹⁾ Гаўр—францускі порт.

²⁾ Су—дробная французская монета.

³⁾ Унітарцы—адны разволючыйныя профсамаў Францыі.

Жензевы. З таварышамі з Савецкага Саюзу згаворыцца—і ёсць праца. Ды толькі вось шкада, што трапляюць іх судны ў наш порт ня вельмі часта.

— Шчасце наша, што гэты ангельскі параход зайшоў у Гаўр, як раз, калі ўва ўсіх іншых арцелях працы на горла,—мармытаў сабе пад нос Эт'ен Марсэль, прабіраючыся праз пярэсты натоўп да цёткі Жензевы, каб папрасіць у яе доўгатарміновага крадзю. —А то іначай-бы—бачыць нам гэту работку, як свае вушы.

Цётка Жензева была сёння ў добрым настроі. І яна ласкава згадзілася пакачаць з грашмыма за порцыю бульбы да заўтрашняга вечара.

— Здароў Эт'ен.

З здзіўленнем глядзячы Марсэль на здаравеннага нэгара, што сядзіць насупроць яго і ўсміхаецца на ўвесь свой шырокі рот.

— Дзе бачыў я ўжо гэтага вярзілу?—думаў ён і ня мог успомніць.

— Мая працавала з табой... А тут вы кулямёты ў скрынках грузіць будзеце...

францускай мове нэгар, хапаючы руку Марсэля і моцна не паціскаючы. —Мая заведца Самбэ-Амэд... вялікі Самбэ. Цяпер памятаеш?

— Памятаю, памятаю.—радасна кінуўся Эт'ен да таварыша на леташняй рабоце.—Цяпер добра памятаю.

— Дзе працуеш?

— Нідзе,—хмура адказаў вялікаму Самбэ Марсэль, падрабязна раскажваючы яму пра час сваё пакуты ў Гаўры.

— А мая цяпер добра працуе, мая шмат грошай зарабляе,—хвалячыся таварыў нэгар, моцна стукаючы сваёй шырокай, чорнай, як саж, рукою па кішэні.

І ён раскажаў Эт'ену, што працуе ён цяпер на ангельскім паракходзе „Каралева Вікторыя“, што ідуць яны цяпер з Шэrbургу, а накіроўваюцца кудысьці вельмі далёка да кітайскіх берагоў.

— А мы як раз ваш паракход заўтра нагрэжам будзем,—сказаў Марсэль.—Наша арцель, бачыш, атрымала, нарэшце, сякую-такую работку.

Самбэ-Амэд не захачеў так проста развітацца са сваім прыяцелем, якога выпадкова сустрэў у Францыі. Тут-жа ў рэсторане ў цёткі Жензевы ён пачаставаў яго лепшым, што толькі там было. А потым пацягнуў яго з кавэрні ў кавэрню, з бестро ў бестро ²⁾.

— Самбэ хітры, Самбэ ўсё бачыць,—таварыў на вуха Марсэлю позна ўночы п'яны нэгар.—У Шэrbургу вялікія гарматы салдаты на наш паракход грузілі. А тут вы кулямёты ў скрынках грузіць будзеце. Кітай з Расіяй ваяе, дык вось...

— Якія кулямёты? Адкуль ты ўсё гэта ведаеш?—нэрвова запытаўся ў вялікага Самбэ Эт'ен, моцна, да болю, сціскаючы яму руку і нізка нахіляючыся да яго твару.—Якія кулямёты?

— Хе-хе-хе, французскія,—блытаючы языком адказаў яму нэгар, нязграбным рухам рукі перакульваючы на мармуровы столік кавэрні шклянку з віном.—Яшчэ сягоння раніцою капітан таварыў вяртавому афіцэру: вось тут вы будзеце грузіць кулямёты? А я стаяў за дзвярыма і чуў.

— Дык вось яно—якія харчовыя продукты вы грузіце для Кітаю.—Злосна праз шытавыя зубы шптаў Эт'ен Марсэль, шпарка ідучы па амаль пустэльнай ужо вуліцы святога Лаўрэна.—Пачакайце, мы ўжо выкінем вам штуку.

Паволі, змагаючыся з ночнаю цемрай, надыходзілі досвіткі. Спачыў ня было калі, ды і не да таго было цяпер Эт'ену Марсэлю. Ледзь паспеўшы насунуць на сабе сваю рабочую блізу, ён пабег у порт, дзе ўжо, ня глядзячы на раннюю пару, пачалі збірацца яго таварышы па арцелі.

* * *

Сабраліся, каб схаваліся ад злоснага ветру пад паверхню аднаго з блэкаўзаў. Чакаць, пакуль прыдзе майстар і паставіць на работу, трэба было яшчэ доўга—добрых дзвёх гадзін. Але грузчыкі прыйшлі раней, бо ведалі: майстар чакаць іх ня будзе і не пасароміцца замяніць таго, хто спазніўся, кім-небудзь з боку.

А ў заробку, хоць самым маленькім, хоць самым ня аголым, у гэтых людзей адчувалася вялікая патрэба. Доўгае бадзянне бяз працы моцна ўдарыла па іх, асабліва па іх сем'ях.

— Няўжо мы будзем грузіць кулямёты, з якіх потым кітайцы будуць страляць у нашых рускіх таварышоў?—нэрвова пытаўся малады комсамалец Эт'ен Марсэль у грузчыкаў, падрабязна раскажваючы ім пра ўсё, што чуў ад Самбэ-Амэда. Няўжо за пару заробленых франкаў ³⁾ мы сягоння зробімся злачынцамі? Не, гэтага ня будзе.

— Ня будзе, ня будзе,—падтрымлівалі Эт'ена грузчыкі.

— Зараз-жа адмовіцца ад працы.

— Лепш галадаць, чым стаць здралнікамі.

— Пачакайце, таварышы,—заўважыў на гэта адзін з грузчыкаў—шырокаплечы рабочы гадоў пяцідзесіт, родам з Марсэля ⁴⁾. Пачакайце, таварышы. Канешне, грузіць кулямёты для Кітаю мы ня будзем, гэта ясна кожнаму з нас. Ну, а калі нэгар памыліўся, што тады?

— Запатрабуем кантроля, няхай адкрыюць пры нас некалькі скрынак на удачу,—пасыпаліся з усіх бакоў прапановы.

— На гэта адміністрацыя паракходу ніколі ня згодзіцца,—запырчыў нехта з натоўпу.

— Тады і працаваць ня будзем. Справа будзе ясна, калі адмовіцца.

— У мяне ёсць другі плян, таварышы,—далучыўся да гутаркі малады Эт'ен Марсэль.—Грэгуар гаворыць правільна. Чорт яго ведае, можа мой нэгар і памыліўся нахонт кулямётаў. Тым больш, што ён сягоння ўночы быў дужа пад мухай. Але ўва ўсім разе правярый трэба, бо справа вельмі сур'езная.

— Што-ж ты прапануеш, Эт'ен?—неспрыяльна пыталіся з усіх бакоў комсамольныя грузчыкі.—Гавары хутчэй.

— Я прапаную пры разгрузцы вагонаў, альбо пры нагрузцы на паракход, нібы знячэўку, разьбіць адну скрынку. Тады і ўбачым, што там ёсць. Калі кулямёты, ці што іншае з вайсковых прыпасаў—зараз-жа ўсёй арцелью абвешчаць забастоўку. Калі-ж не, калі там сапраўды харчовыя прыпасы і мануфактура—адны працуем. Разаб'ю скрынку я, таварышы.

— Добрая ідэя!

— Малацічына Эт'ен!

— Няхай так і будзе!

На гэтым парашылі. І з неспрыяльнасцю сталі чакаць майстра.

* * *

— Майна! ⁵⁾—монотонна крычалі наглядальнікі на палубах паракдаў і на беразе.

— Віра! ⁶⁾—адказвалі ім праз п'юны прамежак часу заглушаныя галасы з паракходных трумаў.

Працавалі лябёdkі. Выгружаліся вагоны экспартных тавараў. Разгружаліся глыбокія трумы акіянскіх волатаў ад сыравіны, якую прывозілі з далёкіх краін і колёніі для патрэб фабрык і заводаў Францыі. Гарачы працоўны дзень у гаўрскім порце пачаўся.

— Бачыш, якія цяжкія скрынкі,—незadowolена бурчэў Эт'ен, разам з трыма іншымі грузчыкамі заняты разгрузкай вагону.—Цяжкая мануфактура... Эх, чорт.

Няёмкі рух і скрынка ляціць з вагону на зямлю, разьбіваючыся аб краі задняга кола на кавалкі.

— Браткі, ды тут кулямёты,—крычыць Эт'ен, саскокваючы з вагону і зраз-жа збіраючы вакол сабе натоўпы грузчыкаў. Ну, і мануфактура-ж пайшла...

З разьбітай на трэскі скрынкі сапраўды саромліва выглядаў навіоткі, толькі што прысланы з фабрыкі, кулямёт, сталёвая руля якога ярка ззяла на сонцы, якое выплыла з-за хмар.

— Кітайскім генэралам дапамагае!

— Новую вайну выдумваеце!

— Супроць краіны саветаў ідзеце!

Крычыць абурана натоўп грузчыкаў, абступіўшы кулямёт і злосна размажваючы рукамі.

— Спачынь працу!

— Ня хочам грузіць зброю кітайскім генэралам!

— Забастоўка, забастоўка!...

Вестка аб зноўдзеным у скрынцы з „мануфактурай“ кулямёце абляцела ўвесь порт, робячы сэнсацыю. І не знайшлося ў Гаўры ніводнай арцелі грузчыкаў, якая згадзілася-б, нават за вялікую плату, нагрузіць паракход „Каралева Вікторыя“ гэтым таварам.

Так і давалася ангельцам пакінуць Гаўрскі порт бяз новенькіх французскіх кулямётаў.

— Браткі, ды тут кулямёты,—крычыць Эт'ен саскокваючы з вагону...

¹⁾ Шэrbург—в. в. порт у Францыі.

²⁾ Бестро—карма.

³⁾ Франк—10 кал. на пачатку грош.

⁴⁾ Марсэль—порт; город паўднёвай Францыі.

⁵⁾ Майна і віра—усору і ўіла (марскія гэрмані).

ЧЫРВОНАЯ АРМІЯ ў АГР

У ЛЯСОХ СІБІРУ, У СТЭПОХ УКРАЇНЫ, НА ПАЛЁХ БЕЛ-
РУСІ ПАД КІРАўНІЦТВАМ КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫ,
БІЛА КАПІТАЛІСТЫХ, БІЛА БУРЖУАЗІЮ НАША ЧЫРВОНАЯ
АРМІЯ, АРМІЯ РАБОЧЫХ І ПРАЦОЎНЫХ СЯЛЯН. СКОНЧЫ-
ЛАСЯ ГРАМАД-
ЗЯНСКАЯ ВАЙ-
НА, АЛЕ ПА-
КУЛЬ НЯ ЗЬНІ-
ШЧАНЫ КЛЯ-
СЫ, НЯ СКОН-
ЧЫЦЦА КЛЯ-
САВАЯ БА-
РАЦЬБА. ЧАР-
ГОВАЯ БАЯ-
ВАЯ ЗАДАЧА
ПРАЦОЎНЫХ
САВЕЦКАГА
САЮЗУ—ЗЬНІ-
ШЧЫЦЬ КУ-
ЛАЦТВА ЯК
КЛЯСУ. ГЭТАЯ
ЗАДАЧА ВЫ-
РАШАЕЦЦА
ПАД КІРАў-

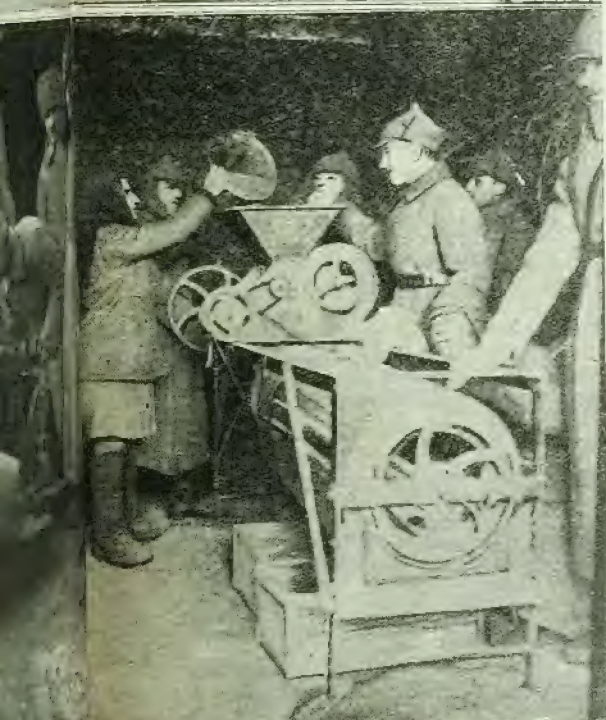
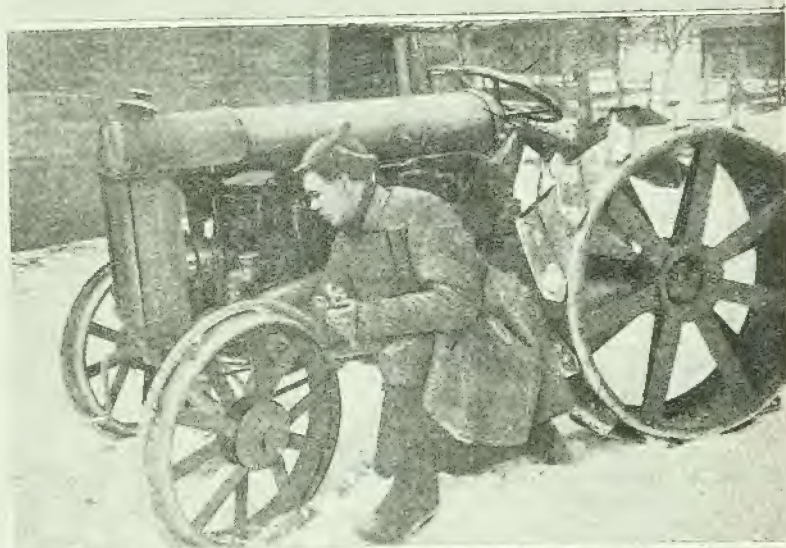
Зь лева, зьверху—чырвонаармейцы будуць абору для абагуленае жывёлы ў колгасе імя КІМ'а (вёска Слабада, Заслаўскі раён, на Меншчыне. Яшчэ ніжэй—рамонт сельскагаспадарчага інвэнтару колгасу імя КІМ'а (в. Слабада). У ніжняй частцы
брыгадай навалёў у часе аграпаходу (вёска Макаўшчыцы). Ніжэй зьлева—важачь ачышчанае насенне. Правей—брыгада ачышчанага аграпаходу

Ніжэй—чырвонаармейцы рамантуюць трактар (Койданава). Яшчэ ніжэй—брыгада ачышчанага аграпаходу

МІЯ АГРАПАХОДЗЕ

ЦТВАМ ПАРТЫ НА ФРОНЦЕ КОЛГАСНАГА БУДА-
ЦТВА. РОСТ І ЎЗМАЦНЕНЬНЕ КОЛГАСАЎ ЗАБЯСПЕЧ-
Е НАМ ПЕРАМОГУ НАД КАПІТАЛІСТЫМІ ЎСЯГО СЬВЕТУ.
СЬ ЧАМУ НАША ЧЫРВОНАЯ АРМІЯ НЯ МОЖА СТА-

ЯЦЬ І НЕ СТА-
ІЦЬ У СТАРА-
НЕ АД КОЛ-
ГАСНАГА БУ-
ДАЎНІЦТВА.
У ЛЮТЫМ МЕ-
СЯЦЫ ЧАСЬЦІ
ЧЫРВОНАЕ
АРМІІ ВЫЙШЛІ
Ў АГРАПАХОД,
КАБ СВАЁЮ
ПРАЦІЮ ДА-
ПАМАГЧЫ
БЯДНЯЦКА
СЕРАДНЯЦКІМ
МАСАМ СЯ-
ЛАНСТВА Ў
ІХ БАРАЦЬБЕ
ЗА СОЦЫА-
ЛІЗМ.

ьці Чырвонай арміі ў часе аграпаходу.

раёну, на Меншчыне). Ніжэй:—брыгада цесьляроў ладзіць дацкія кармоўкі для колгаснае абары ў вёсцы Макаўшчыцы, арэдзіне зьверху—плугі і бароны, папраўленьня і падрыхтаваньня да веснавое пасеўнае кампаніі чырвонаармейскай брыгады па ачыстцы насеньня каля трыера. Справа зьверху—Койданаўская трактарная колёна. Выпрабаваньне трактараў. Штаб аграпаходу разам з кіраўніком колгасу імя КІМ'а ў в. Слабада.

ПАД ПЯТОЮ БАЯР

Нарыс Г. РУГЕРА

Дванаццаць гадоў назад 26 студзеня 1918 году, румынскае войска генэрала Аверэска акупавала Бэсарэбію.

О! канечна, гэта было толькі „часовай“ акупацыяй. Канечна, „адважнае“ войска румынскіх баяр „ратавала“ бэсарэбскіх сялян ад „зверстваў бальшавікоў“. Канечна, яны выконвалі гэтай акупацыяй „вялікую гістарычную місію“, баранілі Эўропу ад „чырвонай заразы“, ставілі „санітарны бар'ер“ паміж „паганушай у авархію руйнаваньня Расій і культурнымі краінамі Захаду“.

У той час так двурэшна запэўнялі грамадскую думку адказныя кіраўнікі буржуазных урадаў.

Вось гэтаму надзвычайнаму, ня ўзнімаючы ніякага сумнення, довад:

Францускае пасольства ў Румыніі, Ясы, 15 студзеня 1918 году.

Ад Францускага пасада ў Румыніі — пану Сарэ, французскаму консулу ў Кішыневе.

„Падкоўнік Д'Альбіна паведаміў мне пра жадааньне Савету Генэральных Дырэктароў атрымаць пісьмовую гарантыю, як з нашага боку, гэтак і з боку нашых хаўрусьнікаў, якая-б вызначала мэты ўваходу румынскага войска ў Бэсарэбію.“

Усе мае колегі, паслы саюзных дзяржаў як і я сам, упаўнаважаны паведаміць вас афіцыйна, што ўваход румынскага войска ў Бэсарэбію зьяўляецца захадам чыста ваеннага характару і мае сваёй мэтай забясьпечыць нормальную дзейнасьць тылу на руска-румынскім фронце, паводле правілаў, устаноўленых усімі дзяржавамі, якія ваяуюць.

Такім чынам, заняцьце румынскім войскам Бэсарэбіі ні ў якім выпадку ня можа мець уплыў на цяперашняе іе палітычнае становішча, ні на лёс гэтай краіны ў будучыне (падкрэсьлена мною, Г. Р.).

Я ўпаўнаважваю вас афіцыйна давесці аб вышэйпакананым да ведама Генэральных Дырэктароў і ў выпадку іх жадааньня падаць засьведчаную копію гэтай ноты.

Подпіс: Францускі пасол у Румыніі Сэнт-Олер (Францускі тэкст арыгінала быў надрукаваны ў газэце „Сфакул-Цэры“ ад 21 студзеня 1918 году).

Мы зусім сьведома падалі тут поўнасьцю гэты ў шмат якіх стасунках выдатны дакумэнт. Акупацыя Бэсарэбіі румынскім войскам было толькі, як запэўнялі саюзныя ўрады, захадам „часовага характару“, яе мэтай было толькі ў імперыялістычную вайну „забясьпечыць нормальную дзейнасьць тылу на руска-румынскім фронце“; гэта акупацыя „ніякім чынам не магла мець уплыву на лёс бэсарэбскага народу ў будучым“.

А між тым?

Францускі і ангельскі ўрады ўсяго толькі праз пару гадоў пасля гэтай „часовай“ акупацыі прызнаюць за Румыніяй (гра-зумела, за адпаведную ўзнагароду) „права“ на ўладаньне Бэсарэбіяй. Да гэтага прызнаньня „законнасьці“ рабунку далучаюцца ўрэшце і фашыскае Італія і няраманты ўсіх гэтых краін ратыфікуюць гэтыя вырашэньні сваіх урадаў.

Варта ўвагі, што францускія сацыял-рэформісты ўсяго толькі „ўстрымаліся“ ад ратыфікацыі гэтай адкрытага ва-нянага рабунку. Якая сьправа была ім да пакут бэсарэбскага рабочага і селяніна, якая справа была ім да таго, што тры мільёны рабочых і сялян Бэсарэбіі былі праданы „хаўрусьнікам“ румынскім баярам!

Ну, канечна, гэта далучэньне было абстаноўлена адпаведнай „дэмакратычнай“ камэдыяй. Падкупленьне або зашуджаньня членны бэсарэбскай рады, так званай Сфакул-Цэры, „галасуюць“ за далучэньне... Золата, абцяжкі „цёплых месцаў“, кулямёты, штыкі румынскіх салдат прымушаюць іх „галасаваць“.

„Далучэньне Бэсарэбіі адбылося ня столькі па галасаваньні Сфакул-Цэры, колькі дзякуючы маёй ініцыятыве пагунуць войска за Прут“ — так з пынчай салдацкай адкрытасьцю заяўляў былы галоўнакамандуючы румынскіх войск генэрал Аверэска ў 1928 г. (гл. румынскі офіцэр „Дрэнтэя“ ад 4 мая 1928 году). Каштоўнае, але ніколі нас ня здзіўчае, прызнаньне.

І вось ужо дванаццаць гадоў, як нашы браты на клясе — рабочыя і сяляне Бэсарэбіі, стогнуць пад пятой румынскіх баяр.

Стогне Бэсарэбія пад пятой румынскіх баяр. Стогне, але не здаецца. І адзін за адным усьпыхваюць паўстаньні па ўсёй краіне, замучаныя зьдэскамі сяляне забіваюць жаніарскіх афіцэраў, стражнікаў, масамі эмігруюць у Бразылію, у Аргентыну, ва Францыю.

З туюго глядзіць яны на другі бераг Дняпра, дзе бурна будзе сваё новае жыцьцё краіна Савэтаў, дзе няма памешчыкаў, дзе няма баяр.

З туюго глядзіць яны туды... Але закрыты ім яшчэ пакуць дарогі на другі — савецкі бераг Дняпра.

А сігуранія лютэе. Жорсткае ганеньне рабоча-сялянскага блёку, масавыя арышты ў сёлах Аккерманскага і іншых паведаў, Кішынеўскія расстрэлы ў Чырвоны дзень першага жніўня, шматлікія арышты ва ўсіх гарадох Бэсарэбіі ў дзень сёмага лістапада — усё гэта гаворыць за тое, што ўрад Манцу ніколі не адрозьніваецца ў сваёй палітыцы рэпрэсію ад брашанаўскай зграі.

І нават заядлыя ворагі бэсарэбскага сялянства, нават былы румынскі прэм'ер і арганізатар Жылаўскай бойні, цяпер міністар унутраных спраў Вайда-Ваевод, змушаны былі з вышэйні парлямэнтскай трыбуны заявіць, што „жахлівы быў царскі бізун, але гэта былі жарты ў параўнаньні з тым бізуном, які зараз пануе ў Бэсарэбіі. Вырашэньне бэсарэбскага пытаньня шляхам прымусу, зьбіеньня, рабаваньня і расстрэлаў без суду і сьледства — вось што адбываецца цяпер у Бэсарэбіі“.

Але вецер абурэньня і ў Бэсарэбіі мацнее, сьвяжэе. І быць можа недалёк ужо той час, калі ў шчыльным саюзе з пролетарскай Румыніяй скінуць з сябе пугу нявольніцтва бэсарэбскія сяляне, калі яны ўсе, як адзін, паўстануць супроць сваіх катаў, скінуць з залатых п'едэсталяў румынскіх банкіраў і баяр.

Там настане вялікі дзень вызваленьня, вялікі дзень змаганьня — румынскі Кастрычнік.

У засьценках румынскае сігуранцы. Падвешаньня.

Бэсарэбскія сяляне, разам з жонкамі і дзецьмі, арыштаваныя румынскімі акупантамі і сфотографаваныя ў „належащим атачэньні“. Дэжорацы мае на мэце зрабіць належны уплыў на бухарэсцкіх мяшчан.

НА ФРОНЦЕ ЛЕСНАРЫХТОВАК

На малюнках зьлева: вывозка драўніны з лесу. Ніжэй: момант падзення дрэва: з пасьпешнасьцю вы-
маюць моторную пілу. Яшчэ ніжэй: вывозка драўніны пры дапамозе трактара—цягнік з драўніны. Унізе: механі-
нізацыя лесанарыхтовак—паліўка дарогі. Справа зверху: Крупская шавецкая арцель працуе 1 дзень на леса-
нарыхтоўках. Заработак пастанавіла ахвяраваць у фонд індустрыялізацыі. Ніжэй: Сяляне вёскі Начы, Крупскага
раёну, вязуць драўніну на чыгуначную станцыю. Начаўцы пастанавілі прыняць удзел у лесанарыхтоўках усёй
вёскаю: а заработак ахвяравалі ў фонд трактарнае колёны. Унізе: начаўцы на лесанарыхтоўках

КОМУНАРАУЦЫ

Нарыс АРТУРА ЛЯХАВЕЦКАГА

Фото У. Семяняко

Быў верасень месяц, вогень гразкая, дождж хлюпае. На вялікім двары за олу будавалася новая вялізарная кузня. На другім баку двара ляжалі вялізныя жалезныя колыны, а каля іх працавала брыгада з 20 здаровых шырокаплечых рабочых. Каліска колен для новай кузні ішла поўным крокам.

— Давай заклёпку, давай яшчэ адну!

Крычалі таму, хто нагараў заклёпкі. Апошні хутка браў у жалезныя гарачыя абцугі белую накалёную заклёпку, настаўляў яе на зэркі, і адразу, дзьеваважкі вялікі кувалда кляла па ёй, білі па абжымцы і праз пару хвілін красавалася новая бліскучая заклёпка. Работа пачыналася да канца. Дах кузні накрываўся белай ацынкаванай бляхай. Вялікая каменная кузня яшчэ не працавала, але яе новы магутны, цэментам змураваны будынак, біў новым жыццём на вялікім двары заводу. Галезячы на гэты вялізарны будынак, рабілася ўражанне, што вось скоры забурчаць механічныя вентылятары, загараць дробна-разьбіты антрацыт у новых горнах кузні... Застучаць электрычныя, пневматычныя вялікія молаты — яны будуць памагаць людзям каваль гэтае цвёрдае жалеза і сталь... Гэты цэх будзе сапраўдна ўдарным, тут будзе сапраўды адывацца сацыялістычная праца.

Абточванне дэталей машын.

Па цэхах „Комунар“ многа ўдарных брыгад, іх налічваецца больш 20. У сьлясарна-зборачным-радзіліся дзьева першыя. Гэтыя дзесіць ударнікаў, комсомольцы і камуністы, гэтыя дзесіць жывых, багатых, маладых энтузіястаў пачалі ператвараць старую нярухлівую, пад час брудную працу ў новую, энэргічную, добраахвотную сацыялістычную працу.

Антось Курылка, брыгадзір гэтых ударнікаў, чалавек сярэдняга росту, гадоў пад 40, з залатымі зубамі замест свых, якія калісь выбілі беланалікі. Запалішы хладнакроўна люлька махры, ён громка крыкнуў:

— Хлопцы, хто хоча пайсці ва ўдарнікі? Організуйцеся!

— Вы і мяне пішце таксама! Мікіш, пішы, браток.

Мікіш запісаў усіх, пасля ўсе ў завадзкім камітэце гана-рова падпісаліся і абяцалі быць прыкладнымі ўдарнікамі. Увечары завадзкі камітэт зацвердзіў першую ўдарную брыгаду на заводзе.

Яшка Левін, малады ўдарнік, які заўсёды рэзаў жалеза адной механічнай нажоўкай, сёння ўхітрыўся рэзаць трыма нажоўкамі.

Што-ж, таварыў ён, — трэба-ж ударна рабіць! — Ён пільна сачыў, калі скончыць рэзаць адна нажоўка, падхватаў кавалак жалеза і падрыхтоўваў яго да рэзкі. Так чарадой ўсе нажоўкі адна за адной і рэзалі. Самым старым ударнікам на заводзе лічыўся Саматаевіч Іван, добра кваліфікаваны, адзін з лепшых рабочых заводу, гадоў пад 50, з акуларамі „мікалаеўскае сыстэмы“ на носе. Ён вынуў зашмальчаваны чорны футарал і піханька схваў у іх старыя акулары.

— Што скажаш, Юнак? — паварнуўся ён да хлопца.

— Дзядзька Саматаевіч, пагутарыць з вамі жадаю!

— Братка, пагаварыць з табой сёння не змагу, штампы, ведаеш, раблю. Для малакамераў, можа што ўдасца зрабіць, бо раней з-за межаў прывозілі, у немцаў бралі мы. Золатам плацілі — вось, раблю можа што выйдзе.

— Выйдзе, выйдзе, дзядзька Саматаевіч, — упэўнена сказаў Мішка Шмэраіс — малады комсомолец, адзін з лепшых вытворчых рабочых, старшы інструментальшчык, які выбіваў на новай бліскучай прагонцы сталёвымі літарамі і лічбамі:

1/X 1929 г. Завод „Комунар“

Гэта значыла, што гэта прагонка зроблена на гэтым заводзе, гэтай „фірмай“...

Мішка ўжо добра ведаў Саматаевіча, гэтага старога рабочага, які што ня возьме ў свае рукі, заўсёды ўсё зробіць.

— О, колькі штампаў на сваім жыццёвым зрабіў гэты стары — думаў Мішка, — і гэта зробіць!

— Ну, вось, братка, — сказаў стары Юнак, — зробім штампы, тады будзем з табой гутарыць, тады будзе, дагонім і перагонім, як часта вы кжаце!

Ён надзеў свае старыя акулары, узяў лічбы (шліфавальны) напільнік і пачаў паціханьку сморгаць і піліць па цвёрдай сталі, хладнакроўная рука яго піліла, і піліла роўна, плаўна.

— Цярпенне, цярпенне, — кінуў ён напаслядак і ўзяўся за сваю старанную працу.

Часам, паважання чытачы на-зіраюцца на заводзе і іншыя „ударнікі“ — так званыя рабочымі „грыбы-ударнікі“. Вось гэтыя ўдарнікі „ўдарна“ трацяць час, „ударна“ робяць брак, аб такім вась „ударніку-грыбе“ я хачу тут расказаць...

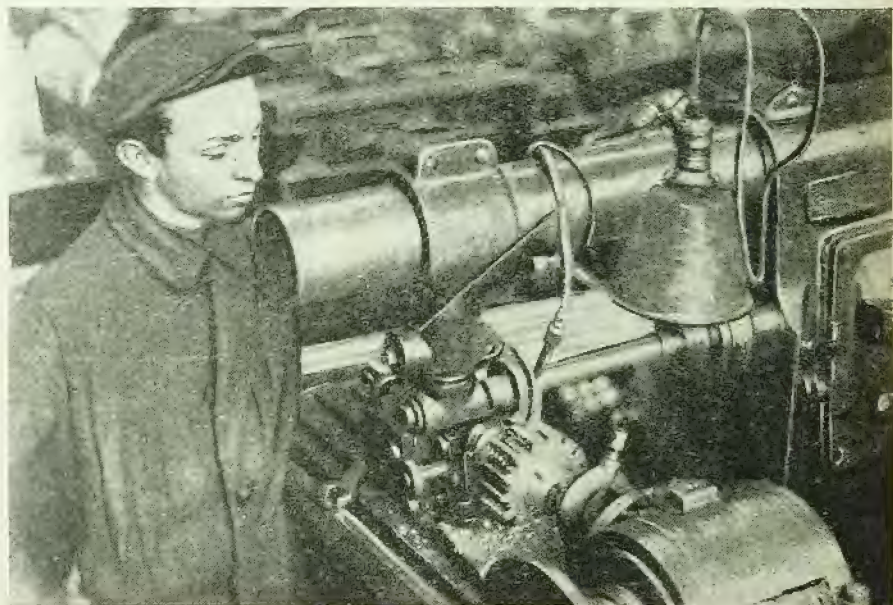
Сам сябе спытаеш — ну што? Якое датычэнне можа мець грыб да ўдарніка? Грыбы растуць у лесе, а ўдарнікі на заводзе.

Але-ж на гэты раз, як ня дзіўна будзе нашаму чытачу, грыб адзін рос і вырас на заводзе „Комунар“.

Гэты грыб ня просты, не які-небудзь танны падпялёсы мухамор, не, не такі, гэта самы сапраўдны баравічок, з гарэзлівай, кругленькай галоўкай, быццам кубаначкай адзеты, трохі чырво-ненькі і адчуваецца нешта піонэрска-чырвона-дзіцячае ў ім.

Часам шанцуе вось гэтым чалавечым грыбом, часам у іх ня калейца праца, дый гэтыя грыбы бываюць розныя: іншыя добрыя, чыстыя грыбы, толькі масла дастаць, так і смажаша яны на гарачай патэльні.

А часам грухлявая, пустая, сярэдзіна грыба так і адчуваецца

Фразэроўка шасьцёрка.

з яго выгляду, такі грыб заўсёды вылучаецца з агульнай масы і выкідаецца...

Вось пасля гэтага кароткага ўступу, як кажуць, шчыльна падойдем да справы.

Звычайнае паседжанне бюро комсамольскага kolekтыву.

Узьнімаецца невялікая элаэстная „фігура“ комсамольца-партийца таварыша Грыба:

— Таварышы, я пратэстую!

— Я знаходжуся ўвесь час на кіруючай працы, я кіраваў піонэр-арганізацыяй Фрунзаўскага раёну і, калі жадаў, дык і там праваліў працу. Пагэтак, таварышы, я жадаю працаваць канкрэтна, ня быць якімсьці агітпропам! Я буду працаваць, але-ж я буду настойваць, каб мяне зьнялі з гэтае працы. Я жадаю канкрэтна працаваць на вытворчасці!

Яго голас ня ўзвышаецца і чуецца роўная казытлівая гаворка гэтага каравага грыбка, цішыня... ціха...

— Я прашу слова, я жадаю даць адказ гэтаму агіт-пропке.

— Давай гавары!—крычаць хлопцы.

Гаворыць малады токар—сакратар комсамольскага kolekтыву—Міхась Пагосьцеў.

— Давай, давай яму, Міхась, гэтаму канкрэтнаму балдзе, давай, давай,—падтрымлівалі ўсе рабочыя хлопцы заводу...

Міхась гаварыў канкрэтна; канкрэтна і гучна зьвінеў яго голас.

— Таму, хто канкрэтна ходзіць спусьціўшы рукавы, губляе рабочы час і адмаўляецца ад комсамольскай працы, тым ня месца ў нашых шэрагах.

Ударнік-грыб, ударнікі-грыбы—вось і такія ёсць ударнікі на заводзе...

Вось некалькі невялічкіх малюнкаў з вытворчага жыцця аднаго з буйнейшых менскіх прадпрыемстваў—заводу „Комунар“. Шмат рабочых працуе на заводзе; іх больш 600 у розных цехах; розныя людзі, але адна думка. Ліцейшчыкі, токары, сельсары, бляшанікі, кавалі, сталары, модельшчыкі, чорнарабочыя і іншыя, на розных працах, на розных варштатах творача адну адзіную работу...

Закрываюць соцыялістычнае спаборніцтва. Лес рук узьнімаўся ў гару—за спаборніцтва. Праўда, некаторыя хныкалі—дзе-ж нам з „Энэргіяй“ зраўняцца, яна-ж лепш абсталявана, але напруджаліся і ўпартым крокам уступалі ў спаборніцтва з „Энэргіяй“.

Хлопцы-комсамольцы сьмяяліся—што-ж будзем біцца з беларускім „пуцілаўцам“ на вытворчым фронце... Змагаліся, змагаліся і ўзялі!

Атрымалі чырвоны сьцяг ад ВСНГ і з гонарам упарта ідзем і ідзем да далейшых перамог.

Шмат чаго робяць на „Комунары“, тут і ціскі-і каменадрабілікі, што раней прывозілі з-за межаў. Тут розныя металюргічныя рэчы, тут і драбілачкі, афарбаваныя ў сіні колер, тут і чорныя ціскі, чырвоныя помпы і помпачкі, усё гэта фабрыкаты і паўфабрыкаты заводу.

Сустрэкаецца шмат недарэчнасцяў, няўзгод у працы „Комунара“. Але шмат ёсць і людзей, поўных энэргіі, непераможнай сілы, якія, узяўшыся за гэтую вялізарную справу, як суцэльная частка вялікага Савецкага Саюзу, будуць у сябе новае соцыялістычнае жыццё.

Гэтых людзей мы часта ня бачым, але гэтыя людзі прыносяць вялікую карысць нашай краіне. Беларусь латцёвая, Беларусь вазёр і балот—ператвараецца ў Беларусь індустрыяльную.

І адной часткай гэтай новай індустрыяльнай Беларусі і зьяўляецца нова-пабудаваны металюргічны завод „Комунар“—дзіця Кастрычнікавае рэвалюцыі.

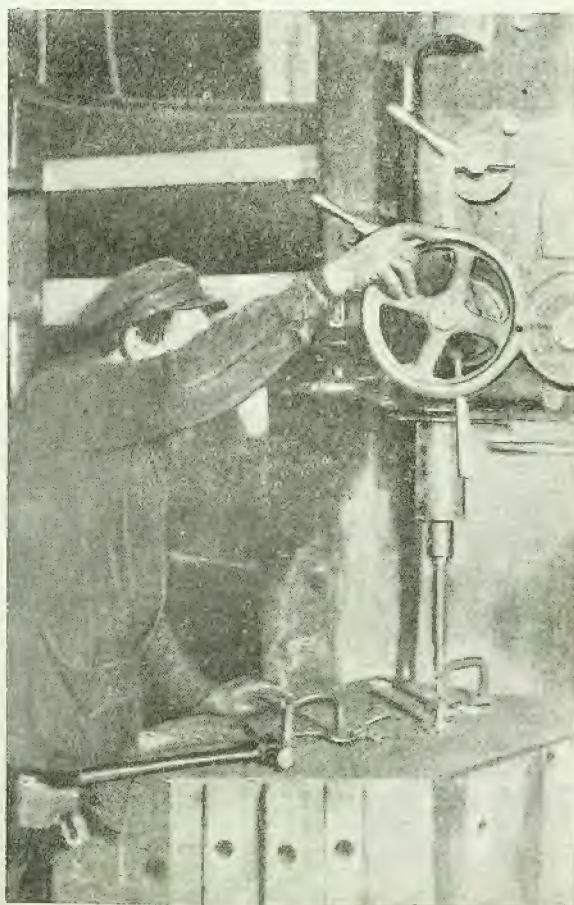

Сьвідраваньне муфты для ціскоў.

Лірыка сталі

Шумліва
і радасна коцяцца хвалі
сталёвай магутнай краіны,
у песьнях
павіты абноўленай сталі...
— Заводы, варштаты, машыны!
З бэтона
і цэглы ўзрастаюць палацы,
з жалеза і сталі расьце трактарбул
А з ім
ў беларускай краіне
магутныя песьні пяе Асінбул.
Мы самі будзем
завод за заводам.
за корпусам корпус
штодзенна растуць,
і новыя песьні,
турбінныя песьні
ад гораду к гораду
бурна плывуць.
Дык слухайце-ж песьні
і лірыку сталі,
каб нам захапляцца ў жыцьці.
У хвалях бурлівых,
у хвалях сталёвых
цывісьці
палімець
і расьці.

ВАЛЕРЫ ШЭМПЭЛЬ.

Апрацоўка дэталей фосфарытадрабілак да пасеўнае кампаніі ў ударным парадку.

ІДЗЕ НОВЫ ЧАЛАВЕК

Нарыс Н. ДЗІМЕНШТЭЙН

Гэта было сапраўды хвалюючае, захопліваючае энтузіязмам, відовішча. Вялікая зала клубу, перапоўненая, прыйшоўшымі на агульна-гарадзкую канферэнцыю, жанчынамі—жонкамі рабочых і служачых, што жывуць у Менскіх жактах,—гудзела і шумела. А у прэзыдыуме, на сцене цэлая гама пераліваючыхся фарбаў—золата, срэбра, белата і чырвонага металю.

Жанчыны—хатнія гаспадыні, жанчыны да гэтага часу ланцугом леварыткі старога быту звязаныя з кухняю, з полкамі, з перекідамі і касцёламі, раўнь гэтыя пугы, сьмела ўступаюць на новую дарогу.

І адзаны імі на гэтай, арганізаванай Жанаадзелам і Белжылсаюзам, агульна-гарадзкой канферэнцыі ў фонд індустрыялізацыі краіны шлюбныя пярсьцёнкі, падсвечнікі, ніткі перлаў, срэбра і золата лўна гавораць наколькі вырасла за гэтыя гады савецкая жанчына, як не адстаючы ідзе яна нага ў нагу са сваімі бацькамі, мужамі і братамі—будаўнікамі социалізму ў савецкай краіне.

Трэці жакт наперадзе ўсіх жактаў Менску. Гэта ён, гэта жанчыны, што жывуць у яго дамох, першыя ўзялі пытаньне аб зладчы каштоўнасьці ў фонд індустрыялізацыі, яны першыя і пачалі гэту задачу каштоўнасьці.

— Та, Салавейчык, ёй 80 год,—глумачыць тым, хто сабраўся, прадстаўніца жакту № 3, Воўк—яна здала ў фонд індустрыялізацыі свае падсвечнікі, перад якімі яна ня хоча больш маціца, яна ня хоча больш жыць асобна, яна хоча далучыцца да нашага новага калектыўнага быту.

Але ў трэцім жакце так думае ня толькі адна т. Салавейчык. Восем нитак перлаў, падсвечнікі, самавары—усе аддалі на патрэбы індустрыялізацыі краіны жонкі рабочых і служачых трэцяга жакту.

— Мы яшчэ ня ўсё прынеслі сюды,—гавораць прадстаўнікі гэтага жакту.—Яшчэ шмат рэчаў зладзім мы дзяржаве.

Не адсталі ад жакту № 3 і іншыя менскія жакты. Вось т. Шчэпіна, рупячыся ўзьнімаецца на трыбуну і зладчы свой напелы крыжык. Вось шэсьцідзесяцігадовая т. Фукс, з жакта № 12, нясе на трыбуну свае срэбныя падсвечнікі.

— Вось вам гэтыя падсвечнікі—громка гаворыць яна.—Не патрэбны яны мне болей... Я хачу, каб мае дзеці жылі па-новому, без рэлігіі, без ашуканства.

Вось т. Багданавіч з жакту № 50, якая акрамя каштоўнасьці зладчы ў прэзыдыум у фонд індустрыялізацыі краіны 120 рублёў; вось т. Шаркоўская, якая ад імя ячэйкі

Зладчы каштоўнасьці у Жакце № 3 (Менск).

За сталом справа—т. Форына, ініцыятарша збору каштоўнасьці. У н і з е—старая Салавейчык здала свае падсвечнікі, адмовілася ад рэлігіі і хоча ісьці ў калектыўную кухню.

Хлопчык Коля Салаўёў (мяст. Крупкі) аддае ў фонд індустрыялізацыі свой залаты крыжык.

МОПР'у жакту № 3 аддае ў прэзыдыум некалькі аблігацый 25-ці рублёвай вартасьці.

А тав. Ратнэр з жакту № 8 заяўляе: „Сход жонак рабочых і служачых нашага жакту даручыў мне сказаць вам, што мы не забыліся пра наш абавязак перад савецкай краінай і што мы сягоньня таксама пачалі збор каштоўнасьці.“

Адна за адной паднімаюцца жонкі рабочых і служачых... І кожная здае што-небудзь у фонд індустрыялізацыі краіны: шлюбныя пярсьцёнкі, завушніцы, падсвечнікі...

Каля двух тысяч рублёў такім чынам здалі ўжо жанчыны Менску на дапамогу рэспубліцы працы.

Не адставалі ад дарослых і акцыябраты. Акцыябронак Шульман, пад шумнае ўхваленне ўсіх прысутных, здае ў прэзыдыум 2 руб.—адзін руб. савецкіх і 2 паўрублі „мікалаеўскіх“.

— Я хачу здаць гэтыя грошы, якія мне падарыла бабулька, у фонд індустрыялізацыі савецкай краіны,—заяўляе васьмігадовы акцыябронак Шульман.—Я выклікаю ўсіх акцыябрат, якія жывуць у жактаўскіх дамох, зрабіць тое самае.

Добры быў гэты сход.

Але клясавы вораг і тут не драмаў. Раззлаваны ўсеагульным энтузіязмам, ненавісьнік усяго новага, усяго савецкага, ён праз сваіх агентаў паспрабаваў і тут паказаць свой подлы контррэвалюцыйны твар, паспрабаваў хоць чым-небудзь засмуціць радасьць гэтага доўга незабыўнага вечару пролетарскай спайкі.

— Пажар! пажар!—раптам раздалося з некалькіх кутоў залі. Пачалася паніка. Людзі кінуліся да выхаду; некалькі жанчын абамлела, іншыя біліся ў гістарыцы.

Але парадак хутка быў адноўлены. Некаторыя з провокатараў былі затрыманы міліцыяй. І мы ніколі не сумняваемся, што яны атрымаюць заслужаную кару.

Гэты няпрыемны выпадак не парушыў, ня змог парушыць радаснага настрою жонак рабочых і служачых, што сабраліся ў клубе.

— Нам не патрэбен дурман папоў і рабінаў,—гаварылі дэлегаткі канферэнцыі, пакідаючы позна вечаром сыеныя клябы.—Мы хочам ісьці да сьветлай будучыні. А сёньнешні вечар—гэта лішні асінавы кол у рэлігію, гэта пахавальная песня астачы капіталізму ў нашай краіне. Правільна, таварышы дэлегаткі.

У бойках, у жорсткіх клясавых бойках, псэрамагаючы, з пагардаю адкідаючы старое, будзем мы наш новы савецкі быт.

Няма месца ў гэтым быце абразом і шлюбным пярсьцёнкам, малебнам і царкоўным сьпевам. Няма і ня можа быць у гэтым новым быце для замкнутага жыцця адзіночак, для сям'і, дзе муж-пан, а жанчына раба кухні, плянэтка і ночных пацех. Новыя часы патрабуюць новых людзей; новы, што нараджаецца, грамадзкі лад патрабуе новых грамадзкіх стасункаў.

І гэты новы чалавек ідзе.

Ці-ж вы ня чуеце яго творчую пролетарскую хадку?

ПА САВЕЦКАЙ БЕЛАРУСІ

На малюнку злева: самы «стары» дэлегат зьлёту — рабочы т. Бахраў; правей сакратар ЦК ЛКСМБ

На здымку ў верху сьправа: чырпонаармейскі дэлегат з колгасніку ссыпаць ачышчае пасяпне (в. Макаўшчыны) Койд. раёну. Унізе: чырпонаармейскі раённы тэатраў колгасу «Імя Кім» (Слабада, Заслаўск. раён на Мажышчыне).

На здымку ў версе сьправа: чырпонаармейскі дэлегат з колгасніку ссыпаць ачышчае пасяпне (в. Макаўшчыны) Койд. раёну. Унізе: чырпонаармейскі раённы тэатраў колгасу «Імя Кім» (Слабада, Заслаўск. раён на Мажышчыне).

Крупская і Чырэй-ская большыцы Аршанскае акругі ўступілі між сабою ў супаборніцтва. Адным з асноўных пунктаў умовы аб супаборніцтве пастаўлена павышэнне якасці абслугоўвання хворых. На нашым малюнку (злева) момант падпісання соцыялістычнае умовы.

На заводзе «Комунар» у Менску вырабляюцца спецыяльныя машыны — фосфорытадраблякі, у якіх наша лёска адчувае вельмі гострую патрабу. Вытворчасці фосфорытадрабляка на заводзе «Комунар» аддаецца вялікая ўвага. На нашым малюнку: ударная брыгада заводу «Комунар» заканчвае зборку партыі фосфорытадрабляка.

Другі Беларускі Дзяржаўны тэатр зключыў умову па супаборніцтву з Беларускім Дзяржаўным Іўрэйскім тэатрам. На здымку, сьправа, прадстаўнікі абодвух тэатраў падпісваюць соцыялістычную умову.

З А Д В А Т Ы Д Н І

СУСЬВЕТНАЯ буржуазія ўсхвалявана. Больш таго, напалохана. І гэтага мала, — яна апавіта сьмяртэльным жахам.

Дзе доказы? Адкажам слоўмі буржуазнага амерыканскага журналістага Вальтэра Дэжуранты. Ён піша пра СССР:

1929 год быў годам двух вялізарнейшых дасягненняў — становчaga і беспспрэчнага здзяйснення праграмы першага году пачыналага пляну, які быў сустрэчаны пагардай і недавер'ем у шмат якіх краінах сусьвету, і ня менш становчай і беспспрэчнай апрацоўкі і засеву зямель, што ляжалі ў Расіі даліной на працягу стагодзьдзяў... Немцы, якія лепш усяго ведаюць Расію, напалохаліся як у эканамічных, так і палітычных адносінах*.

Так вось у чым справа. Вялізарныя посьпехі СССР на фронтах сацыялістычнага будаўніцтва — вось чаго бясконца баіцца капіталістычны сусьвет. Да першага год пачатку выкананьня безаганна, мы выперадзілі наметкі пляну. Буржуазны сусьвет імкнецца сарваць наша будаўніцтва. І распачалася шалёная, атрутная траўля...

Куцэпаўшчына. Што гэта? Проста выдумка, інсэніроўка або сэнацыя бульварных і сацыял-фашысцкіх газэт? Адзін з польскіх карэспандэнтаў, які жыве ў Парыжы — некай прамовіўся: „калі-б ня было куцэпаўскай гісторыі, дык яна была-б здумана“. Урэшце выявілася, што шляхі зьнікнення Куцэпава вядуць да Інтэліджанс Сэрвіс — цэнтру ангельскай контр-разведкі. Вось адкуль найшлі байкі аб тым, што ў Парыжы „агенты ДПУ“ скарлі белавардзейскага генэрала Куцэпава.

Дарма пыталася буржуазія і яе „сацыялістычныя“ падгалоскі стварыць справу, у якую магчыма-б было ўлутаць СССР. Дарэмна праца! Не дапамагі і лятуць-лівыя дэкларацыі вількай грашовай узнагароды. Сарвалася...

Але антысавецкую кампанію спыняць ня маюць жаданьня, пачынаюць дзейнічаць нечым „новым“... У рух прыводзяцца ўсе антысавецкія сілы. Тут і папарымскі, і рэдактар сацыял-дэмакратычнага „Форвэртса“ пан Штрамплэр, і нафтавы кароль Дэтэрдынг, і кіраўнік ангельскай царквы архіепіскап Кэнтэрбэрыіскі, равіны Францыі, Амэрыкі, Ангельшчыны і Польшчы, адкрытыя фашыстыя, і з вашага дазволу сказань „сацыялістыя“ тыпу Леона Блюма, і польскія сэнатары, і, адным словам кажучы, уся згрэя, якой магутны ўзрост Савецкага Саюзу не дае пакоу.

Уся антысавецкая кампанія вядзецца пад лэзунгам „абароны“ рэлігіі, так як у СССР, як бачыце, нібыта „праследуюць“ за рэлігійны перакананьні, жадаюць падагрэць пачуцьці веруючых — і у друку зьяўляюцца самыя бязглуздыя паведамленьні пра расстрэлы папоў, равінаў, аб праследваньнях веруючых...

Праўда, ніхто ня можа прадставіць факты. бо іх ня існуе ў рэчаіснасьці. Гэта прымушана была прызнаць нават частка буржуазнае прэсы, якая правільна падугледжвала, што і гэты кунштук, як і куцэпаўшчына, скончыцца вялікім конфузам.

Нельга ўжо захаваць таго, што выступленьне папы рымскага і другіх епіскапаў, равінаў і іншых сьвяшчэнных служкаў рангам ніжэй пахнуць нафтай.

Выступаюць супроць савецкай нафты, субсідуюць усе гэтыя выступленьні нафтавыя каралі. Аб гэтым ужо вымушаны пісаць лібэральныя газэты Ангельшчыны, як „Манчэстэр Гардыян“ і інш.

Сэнс усяй гэтай ачмурэлай кампаніі, што зараз вядзецца — падрыхтоўка вайны супроць СССР пад сьцягам „крыжацкага паходу“.

Буржуазія жадае не дапусьціць ліквідацыі кулацтва як клясы, бо ў кулаку сусьветны капітал бачыць свайго прыроднага клясавага хаўрусьніка на абшарах СССР.

„У СЕ крыкі аб ядыным моральным фронце супроць СССР, куцэпаўшчына на Францыі і г. д. — усе гэты падрыхтоўка да нападу на першую ў гісторыі чалавечтва дзяржаву рабочых і сялян“, — гаварыў у польскім сойме камуністычны дэпутат Жарскі. А „Дзень Польскі“, орган польскіх фашыстых, адкрыта заклікае да вайны...

У польскім сейме Тадэуш Жарскі кідаў вогненыя словы:

„Вы, абаронцы капіталізму, што жаыва гніе, вы хочаце сарваць пераможную пачатку, вы хочаце вайны з СССР...“

Фашыстаўскі ўрад Пільсудскага ліхаманкава заклікае дагаворы, што накіраваны супроць СССР, арганізуе антысавецкі бёк...

Антысавецкія выступленьні ня спыняюцца. Ледзь разойдуцца туманы адняй хлусьні, як на зьмену ім ідуць другія. „Лісты Зіноўева“ — ім няма канца, калі трэба падрыхтоўваць „крыжацкі паход“ супроць дзяржавы рабочых і сялян.

За поўнае зьніштажэньне панаваньня буржуазіі, за дыктатуру пролетарыяту, узымаюцца і змагаюцца, абараняючы СССР, абараняючы сацыялізм, усе рабочыя масы ўсяго сусьвету. На Бэрлінска-Брандэнбургскай канфэрэнцыі комсамольшым вырашылі: „чам мала рэвалюцыйных рэзольцый, мы будзем змагацца за выліцу, за перамогу пролетарыяту“.

Захістаўся каралеўскі трон у Гішпаніі. Вялізная забастоўка чыгуначнікаў у Індыі. Эканамічны крызіс ПАЗШ, які адбіваецца на ўсім капіталістычным сусьвеце. Вулічныя бойкі ў Гамбургу. Рэвалюцыйныя выступленьні рабочых у Румыніі. І урэшце, нязвычайны рост беспрацоўя, нячуваны ў гісторыі.

Вось лічбы: — шэсьць мільёнаў беспрацоўных у Амэрыцы, тры з паловай мільёны ў Нямеччыне, два мільёны ў Ангельшчыне, адзін мільён у Італіі, чвэрць мільёна ў Польшчы. Бязупынна расьце беспрацоўе і ў іншых краінах — Чэхаславакіі, Аўстрыі, Вэнгрыі, Японіі...

Усяго дваццаць мільёнаў беспрацоўных пролетараў, а разам з сем'ямі, восемдзесят мільёнаў чалавек, што прысуджаны на голад.

„Галодны паход“ на Вену.

„Галодны паход“ на Гамбург.

„Галодны паход“ на Лёндан

„Галодны паход“ на Бэрлін...

Буржуазія страляе ў беспрацоўных, але яна ня можа спыніць вездаваленьня, рэвалюцыйнага руху мас.

6-АЕ сакавіка — дзень пролетарскай дэманстрацыі супроць рацыяналізатарскай эксплёатацыі капіталу, супроць нужды, супроць падрыхтоўкі новай рэзыні.

У гэты дзень пад славутымі чырвонымі баявымі сьцягамі камуністычных партый Комінтэрну будучы дэманстраваць мільёны беспрацоўных і тых рабочых, што працуюць на прадпрыемствах. Ідзе энэргічная падрыхтоўка да гэтага дня.

Мобілізуюцца і інтэрнацыянал поліцэйскіх. Бэрлін. Вена. Парыж. Падрабязныя тэлеграмы-даясеньні. Падрыхтаваны жаңдары. Выданы законы, што забараняюць мітынгі, сходкі пад адкрытым небам.

У „дэмакратычных“ краінах толькі што і чуеш вельмі ўдубоны ў праклятай царскай Расіі загад: „патронаў не шкадаваць“.

Цэргібелі рыхтуюць расправы...

Але рэвалюцыйная хваля ўзымаецца ўсё вышэй. Баромэтр не апускаецца. Апошнія паведамленьні з Нямеччыны, Францыі, Амэрыкі, Ангельшчыны сьведчаць аб непахіленай волі рабочых да змаганьня.

Рабочыя і беспрацоўныя ідуць разам, адзін каля аднаго, супроць аб'яднанага лягеру буржуазіі і жоўтых профсаўных правадыроў, і іх не палохаюць пагрозы крывавай расправы.

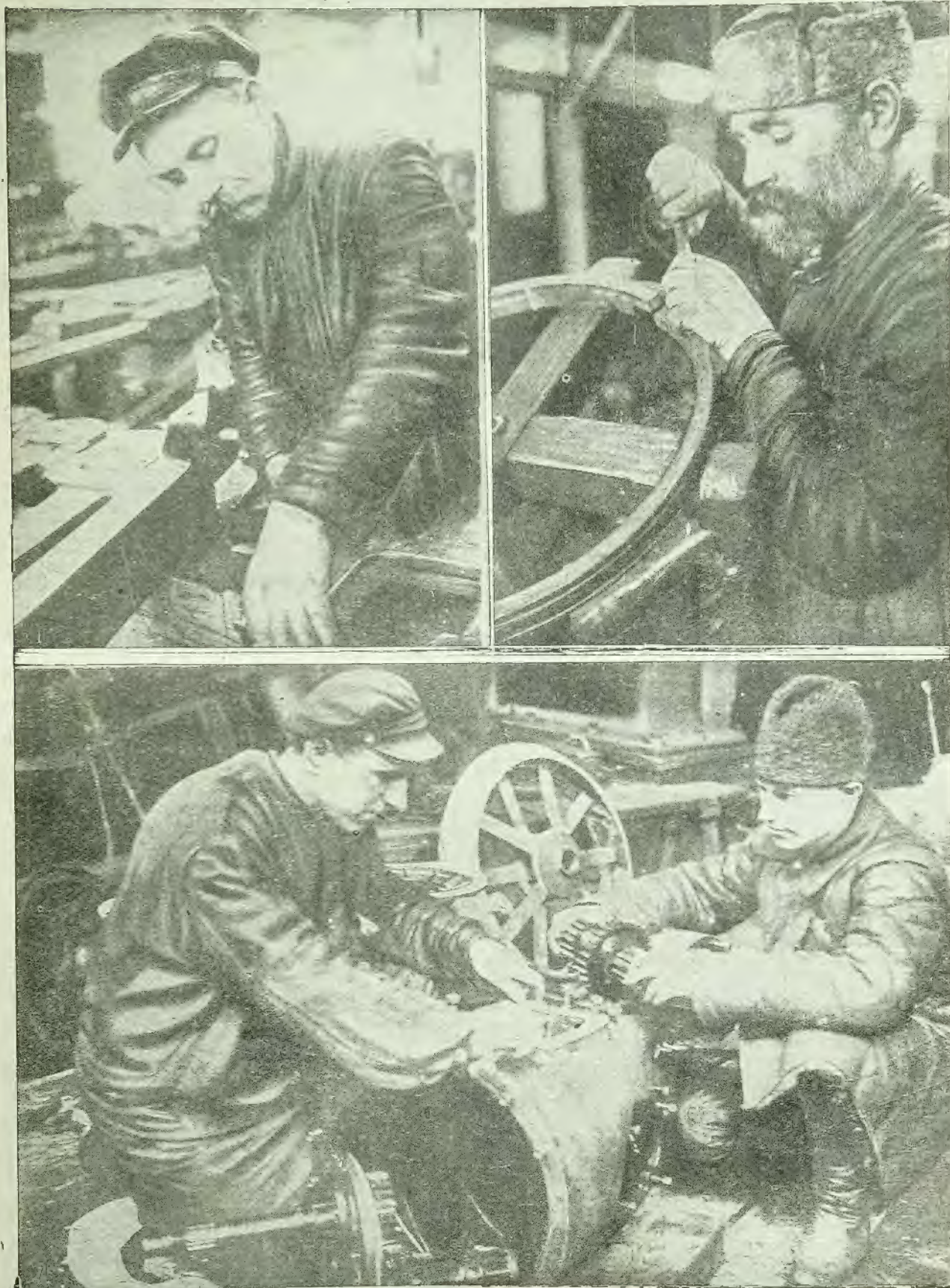
Надыходзяць рэвалюцыйныя сакавікоўскія дні...

выпісвайце і
чытайце часопісь

„ЧЫРВОНАЯ БЕЛАРУСЬ“

Гомельскі паравозны завод імя Ланцуцкага

Фота С. Грына

За апошнія два месяцы на гомельскім паравозным заводзе рабочымі паданы звыш 150 заяў аб паступленьні ў партыю. На малюнках: зьверху, зьлева—сьлесар т. М. Жураўлёў, мае 36-гадовы рабочы стаж; зьлева ад яго—т. К. Жукаў—сьлесар з 33-гадовым рабочым стажам; абодва ў Ленінскія дні паступілі ў партыю. На малюнку зьнізу—рэмонт трактара для колгасу

Грамдзяне сваёй краіны

Фэльдтон
янкі маўра

ЖЫВУЦЬ яны ў Паўночна-Амерыканскіх Злучаных Штатах. Налічваюць некалькі дзесяткаў тысяч чалавек. Падзяляюцца на трэсты. Кожны трэст кіруе якой-небудзь галіной дзяржаўнай гаспадаркі. Для агульных канцэлярыскіх спраў абіраюць прэзідэнта, а ў асобных штатах — губарнатару.

Гутарка ідзе аб адной такой катэгорыі грамадзян, аб'яднаных у „Нацыянальную асацыяцыю электрычнага асьвятленьня“. Гэтая арганізацыя прадстаўляе 90% усёй электрычнай энэргіі, што здабываецца ў Злучаных Штатах. Разам з прыватнымі грамадзянскімі прадпрыемствамі яны займаюць 95%. На долю дзяржаўных і комунальных электрастанцый застаецца толькі 5%.

Сілавы трэст, як называюць гэтую арганізацыю, падзяліў усю краіну на 12 раёнаў, паставіў у кожным раёне свой камітэт, які павінен сачыць, каб ніхто не перашкадаваў карыснай працы арганізацыі. Фактычна больш-менш небясьпечным ворагам для яе зьяўляецца дзяржава. Бо часам нават сярод губарнатару знаходзіцца азірадак, якія высюваюць на першы план інтарэсы дзяржавы. Так, напрыклад, губарнатар штату Нью-Ёрк, Альфрэд Сьміт, пачаў падтрымліваць ідэю пабудовы магутных дзяржаўных электрастанцый.

Зараз-жа супроць яго ўзнялася „грамадзкая думка“. Ва ўсім штате выказалася супроць 3479 прамойцаў перад 331.000 сьлухачамі. Была выдана ў 190.000 экзэмплярах кніга, у якой ганьбілася асоба Сьміта. Нават на выхаваньне моладзі ў патрэбным яму кірунку трэст звярнуў увагу. Было перагледжана 25 падручнікаў; 14 з іх былі прызнаны школьнымі для трэсту і... выключаны; другая частка па заданьню трэсту была перапрацавана і, нарэшце, было выдана 106.000 сваіх, новых падручнікаў і разьмяркована ў 491 школе. Тыя настаўнікі, якія не згаджаліся з гэтым, былі звольнены, затое пастухмяныя атрымлівалі дапамогу, нават, у 5.000 даляраў. Унівэрсытэты ў Говардзе, Чыкаго, Мічыгоне, тэхналёгічныя інстытуты ў Масачузэце, Бальтымору атрымалі па 30.000 даляраў на досьледы аб карыснасьці прадпрыемстваў трэсту. Члены парламенту і розных устаноў таксама атрымалі „гонорар“ за дапамогу і нарады. Газэты маюць прыбытак ад трэсту ад 28 да 38 мільёнаў даляраў штогод і, зразумела, свяршыцца з такімі кліентамі ахвоты ня маюць. Адным словам, прыведзена была ў рух уся амерыканская „дэмакратыя“.

Шмат грошай каштавала гэтая „грамадзкая думка“. Але вынікі былі здавальняючыя. Сам Гувэр выказаўся:

— Дзяржава не павінна ісьці на конкурэнцыю з грамадзянамі сваёй краіны.

А прэзыдэнт Кулідж (у 1927 г.) забараніў дзяржаўную эксплёатацыю нават тэй адзінай электрастанцыі (Мас-Шоальс, на р. Тэнэсі), якая да гэтага часу была пабудавана дзяржавай.

Толькі непакойны Сьміт змагаецца. Ён нават прывёў самы важны довад, што водныя рэсурсы не належыць прадпрыемствам, а „даны нам богам“. Хоць у Амерыцы і судзіць за бязбожжа, але ў гэтай справе і такі довад не памог.

Справа-ж ідзе аб трох дзяржаўных электрастанцыях, з якіх адна пабудавана, а дзьве ў прыемце.

Электрастанцыя Мас-Шоальс пабудавана ў часе вайны для вырабу азоту на ваяныя мэты. Ужо тады „грамадзяне сваёй краіны“ дасылалі абержнікі, што справа гэта бескарысная, але ў такі аказны момант іх не паслухаліся. Гэтая пабудова зьяўляецца пакуль што самай вялікай у сьвеце, дае 2 мільёны конскіх сіл. Каштавала 300 мільёнаў рублёў. А заводы ўжо 10 год як не працуюць. Электраэнэргія прадаецца па 1 цэнта за кілёват прыватнай Алабамскай кампаніі, а тая прадае яе спажывцом па 8 цэнтаў.

Тады выступіў вядомы Форд. Ён асыпаў усю краіну літаратурай, у якой даводзілася, што ў Мас-Шоальсе можна вырабляць штучныя ўгнаеньні, і што ён, Форд, бярэцца за гэтую справу, калі здадуць электрастанцыю яму ў арэнду на 100 год, ды яшчэ ўкладуць у яе 200 мільёнаў даляраў. З такой самай прапановай выступілі і другія кампаніі.

Зноў загаварыла „грамадзкая думка“. Нарэшце конгрэс паставіў, каб электрастанцыя эксплёатавалася дзяржавай. А прэзыдэнт Кулідж, як мы бачылі, не згадзіўся. Забарона прэзідэнта мае моц на 2 гады. Гэтыя два гады мінулі, зрабіўся прэзыдэнтам Гувэр, але адважыцца на карыстаньне дзяржаўнай электрастанцыяй ён таксама ня можа.

Бо гэта ёсьць, з аднаго боку, „конкурэнцыя з грамадзянамі сваёй краіны“, а з другога — вельмі небясьпечны прыклад „соцыялізму“ (!).

Але жыцьцё бярэ сваё. Інтэрэсы дзяржавы вымагаюць агульна дзяржаўных электрастанцый. Ужо ў 1926 годзе зьявіўся праект электрастанцыі на рацэ сьв. Лаўрэнцыя. Гэтая станцыя можа даць 5 мільёнаў конскіх сіл і, апрача таго, зусім рэарганізуе шляхі зносін у гэтым раёне. Нават Гувэр павінен быў прызнаць, што гэтая рэч вельмі карысная для дзяржавы.

Але.. што скажучь „грамадзяне“?

Да таго-ж яшчэ той самы „рэволюцыйны“ Сьміт чамусьці выступіў супроць. Што за дзіва такое? А справа вельмі простая: ён належыць да тых „грамадзян“, якія трымаюць у сваіх руках чыгункі. А гэтыя чыгункі могуць даць меншы прыбытак, калі зьявіцца новыя тэжныя водныя шляхі.

Але зусім адмовіцца ад такога карыснага праекту немагчыма. І вось пачынаецца гульня ў хованкі. Усе меркаваньні, наравы вядуцца толькі вакол пытаньня аб шляху. Вылічваецца, як паленішыцца ён, які прыбытак дасць краіне, якія патрэбы задаволіць і г. д. Ну, а гэтыя 5 мільёнаў конскіх сіл так сабе, паміж іншым, можна будзе ці выкарыстаць самі, ці аддаць у арэнду „грамадзянам“. Не адмаўляцца-ж ад іх? А будзем мы не для энэргіі, а толькі для рэарганізацыі воднага шляху.

Таксама ідзе справа і аб трэцяй электрастанцыі, Болдэр-Дам (на р. Колэрадо, у Каліфорніі). Гэта цікавая рэчка цячэ ў такіх цясынах („каньёнах“), што берагі яе часам стромка ўздымаюцца больш як на кілёмэтр. У вадным такім месцы калі гораду Лёс-Анджэлэсі і зьбіраюцца пабудаваль дамбу мэтраў з 200 вышыні. Павінна стварыцца возера, для запавуеньня якога досыць значная рака Колэрадо мусіць спыніць свой бег на 1 1/2 гады. Станцыя можа даць 3,6 мільярдаў кілёват і, акрамя таго, абводзіць суседні засушлівы раён.

Зразумела, і тут, каб адважыцца вочы „грамадзянам“, уся ўвага накіроўваецца на абвадненьне. Але іх гэтым не ашукаеш. Член парламенту Е. Лезервуд проста кажа:

— Гэта яны наўмысьля кажучь, што маецца на ўвазе абвадненьне. На справе-ж галоўная мэта — здабыць энэргію.

А газэта Хэрста патрабуе сьледства, каб высьветліць, хто дапамагае гэтай выдумцы і хто павышае дзеячом дармовыя фрукты, каб схіліць на свой бок. Нават вяду Колэрадо зганілі, казалі, што яна шкодная для ужываньня.

Мусім зазначыць, што мы прыводзім тут толькі найбольш характэрныя, цікавыя моманты змагаьня „Грамадзяне“ маюць досыць сродкаў, каб мобілізаваць больш разумныя выступленьні і довады. Але сэнс усёй справы ад гэтага не зьмяняецца.

НОВЫ ТЫП ГАРАЖА ў АМЭРЫЦЫ

Дзесьці аўтамабіляў у маленькім гаражы

Інжынэр Моржон (Амэрыка) зьяўляецца вынаходцам гэтага адзінага па сваёй канструкцыі гаража. Унутры на сталёвых ланцугах вісяць пляцформы, прычым на кожную з іх зьмяшчаецца па адным аўтамабілі.

Інжынэр Моржон мяркуе, што яго гараж, пабудаваны нахштальт вежы з пад'ёмнымі пляцформамі дасць магчымасьць практычна разьвязаць пытаньне аб пабудове гаражоў у вялікіх шчыльна заселеных гарадох, бо яго гараж займае месца ўсяго 17 × 25 квадратных футаў.

1) Ф. Канелот — „Сверхмощные государственные установи в С. Ш.“ „Маровое хозяйство“ № 3—4 за 1929 г.

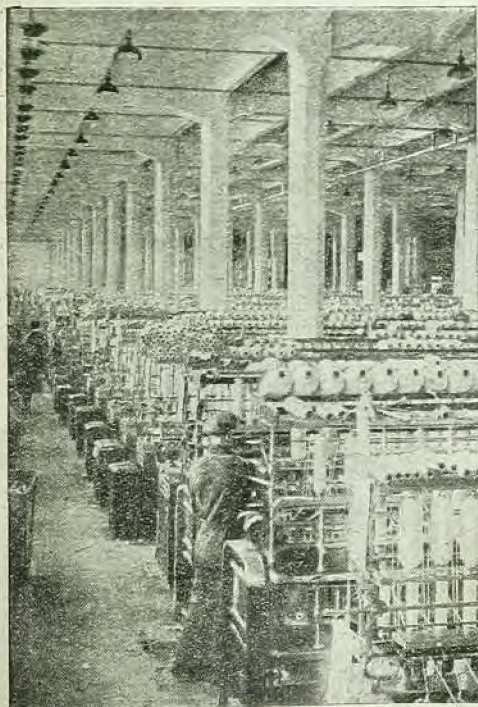
БУДУЕМ СВАЮ ГАСПАДАРКУ

У Заказькозі пабудаваны новы курорт Цхалтубо, у якім будуць лячыцца хворыя, галоўным чынам, на рамагуз. На працягу году курорт будзе прымушчаць каля 15.000 хворых. На малюнку: галоўны будынак поліклінікі.

У Інгушэты, пры станцыі Назрань пабудаваны новы элеватар. На малюнку: агулны від элеватара.

Крупельныя машыны на нмдаўна пабудаванай (1929 г.) новай адбельнай фабрыцы сосьвеўскае мануфактуры ў Іванава-Вазьнясенску.

Зьлева: першая ў СССР гадзініцава-фабрыка. За сёлетні год фабрыка мае выпусьціць 150 тысяч штук будзельніцкаў, пана якіх будзе таейшая за паву за межных будзельніцкаў (6 рублёў замест 10). На малюнку: абарачны пэх. Справа: новапабудаваны ў прыгравым пасёлку „Гігант“ вялізарны элеватар.

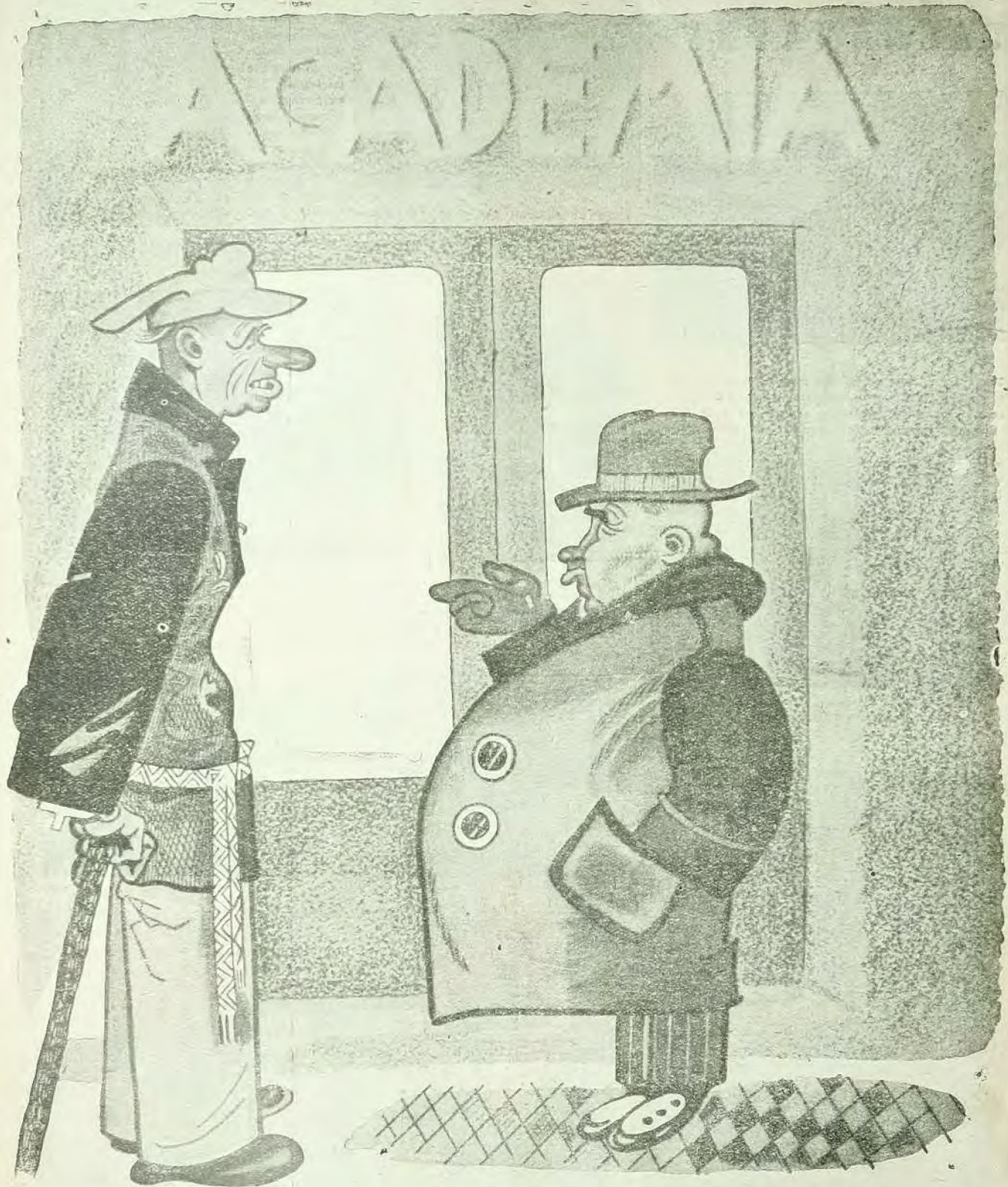

Завод імя Марці ў Ленінградзе заканчвае пабудову 8 новых буйных судноў і сэрты двухматорных морскіх шхун, грузавікаў ёмкасьцю па 6.000 тон. На малюнках зьверху ў левым басейні, у якім дабудавваюцца лёдакол „Горос“ і 3 таварапасажырскія паравозы; справа — будаўніцтва шхуны; унізе справа — вялізарны судны „Бела Куп“ і „Макс Гельц“, пабудова якіх заканчваецца на ланіградзкай павулічнай суднабудавальнічай варфі; зьлева — першы перасоўны крант на новай вялізарнай лясакспартнай тавані, якая будзецца ў Ленінградзе.

Новы корпус элек. астанцыі „Красный Октябрь“, які будзецца ў Ленінградзе. Працоўныя Савенкага Самозу ужываюць усе захады, каб, ня глядзячы на позьнюю зіму, на раннюю вясну, на малую колькасьць сынегу, поўнасьцю і сваячасова выканаць паву лясаварытніка.

ГОДНЫЯ І НЯГОДНЫЯ

АКАДЭМІК, ЯКІ НЯ МАЕ ГОДНАСЬЦІ ПРОФЭСАРА:

— Я чуў, профэсар, што вы зрабілі даклад з марксыцкім ухілам?

ПРОФЭСАР, ЯКІ НЯ МАЕ ГОДНАСЬЦІ АКАДЭМІКА:

— Так, я давёў, што блажэнны мучанік Андрэй Баболя, мошчы якога знаходзіліся ў полацкім катэдральным касьцёле, сапраўды зьяўляецца беларускім сьвятым, і што творы яго, як і казаньні сьвятога прэпадобнае Ефрасіньні Полацкае, зьяўляюцца беларускімі нацыянальнымі па форме і пролетарскімі па зьмесьце.

ПЕРШЫ ІЛЮСТРАВАНЫ
ДВУХТЫДНЁВЫ ЧАСОПІС

ЧЫРВОНАЯ БЕЛАРУСЬ

24
НУМАРЫ

ШТОМЕСЯЧНЫ БЕЛАРУСКІ ЧАСОПІС
ЛІТАРАТУРЫ, ПОЛІТЫКІ, ЭКОНОМІКІ,
ГІСТОРЫІ, КРЫТЫКІ

„ПОЛЫМЯ“

12
КНІЖОК

замест 12 рублёў—
толькі 10^{руб.}

Падпісчыкі, якія ўнясуць пры падпісцы поўнасьцю 10 рублёў, атрымаюць на працягу 1931 г. адразу два часопісы— „Чырвоная Беларусь“ і „Полымя“. Падпісчыкі час. „Полымя“, якія ўжо ўнеслі гадавую плату, будуць атрымліваць час. „Чырвоная Беларусь“ дармова.

ПАДПІСКУ ПРЫМАЮЦЬ:

Бюро падпіскі БДВ (Менск, Савецкая, 63), яго аген-
тура, акруговыя аддзя-
леньні і ўсе кнігарні БДВ,
ніёскі контрагэнцтва
друку, усе пошты і ліста-
носцы ў гарадох і вёсках
БССР

ПАДПІСНАЯ ЦАНА

НА 1931 ГОД

„ЧЫРВОНАЯ БЕЛАРУСЬ“

На 1 год 3 р.
„ паўгода 1 р. 50 к.
„ 3 месяцы 75 к.
Цана асобн. нумару — 15 к.

„ПОЛЫМЯ“

На 1 год замест 12 р.—10 руб.
„ паўгода 5 руб.
„ 3 месяцы 3 руб.
Цана асобн. нумару — 1 руб.

АДДЗЕЛ ПАДПІСНЫХ І ПЭРЫОДЫЧНЫХ ВЫДАННЯЎ

ПАДПІШЫСЯ НА 1931

на адзіны ў БССР Ілюстраваны двухтыднёвы
часопіс тыпу лепшых ілюстраваных часопісаў СССР

Чырвоная Беларусь

ПАД РЕДАКЦЫЯЙ МІХАСЯ ЧАРОТА

У „Чырвонай Беларусі“ на працягу 1931 г. будуць зьмешчаны:

Апавяданьні: Аравава, З. Бядулі, С. Баранавых, Іл. Барашкі, Вольнага, Тараса Гушчы, Цішкі Гартнага, Платона Галавача, Даўгапольскага, Міхася Зарэцкага, Ізбаха, Васіля Наваля, Элі Кагана, Р. Кальтофэн, М. Кальтофэн, М. Лынькова, Ліманаўскага, Р. Мурашкі, Маўра, М. Нікановіча, Нёманскага, Кузьмы Чорнага, Міхася Чарота і інш.

Позмы і вершы: А. Александровіча, Астапенкі, Янкі Бобрыка, П. Броўкі, М. Багуна, Алесь Звонака, Янкі Купалы, Якуба Коласа, Крапівы, Максіма Лужаніна, Валерыя Маракова, І. Плаўніка, Юлія Таўбіна, Ізі Харыка, Ул. Хадыкі, М. Хведаровіча, Міхася Чарота, С. Шушкевіча і інш.

Нарысы і фэльетоны: Бяліны-Падгаецкага, Бэндэ, Вольнага, Яўгена Жука, Цімоха Зарэчнага, Клімчука, Мікуліча, Васіля Сташэўскага, Шнадарэвіча, Хв. Шынклера.

Малюнкi і фото: Ахрэмчыка, Азгура, Бразэра, Булычова, Вал. Волкава, Давідовіча, Кіпніса, Барыса Малкіна, Мазэлева, Ул. Семянякі, Салавейчыка, М. Філіповіча і цэлага шэрагу раённых карэспандэнтаў.

Усяго „Чырвоная Беларусь“ дае ў год:

звыш 1000 фотоздымаў, якія ілюструюць сацыялістычнае будаўніцтва СССР і БССР, а таксама замежнае жыццё, звыш 300 малюнкаў лепшых мастакоў, звыш 200 апавяданняў, вершаў і нарысаў.

„Чырвоная Беларусь“ будзе высвятляць:

самыя шырокія праявы жыцця, рэканструкцыйнага пэрыяду і магутнага наступу па ўсяму фронту вёскі сацыялістычнага слаборніцтва і ўдарніцтва, змаганьне за пяцігодку ў чатыры гады, колектывізацыю сельскай гаспадаркі і інш.

Умовы падпіскі:

На 1 год		На 6 мес.		На 3 мес.		Асобны нумар каштуе 15 к.
р.	к.	р.	к.	р.	к.	
3	—	1	50	—	75	

Тэлефон рэдакцыі
17-09

Тэлефон бюро
падпіскі 17-12

Падпіска прымаецца: АДДЗЕЛАМ падпісных і пэрыодычных выданняў БДВ, Менск, Саветская, 79; усімі кнігарнямі, кіёскамі і ўпаўнаважанымі БДВ, усімі пашт.-тэлеграфнымі канторамі і крамамі спажыв. коопэрацыі.